

Söndagen den 12 Maj.

Kl. 6 e. m.

§ 1.

Af enahanda anledning, som gårdagens protokoll visar, tjenstgjorde undertecknad i sekreterarens ställe.

§ 2.

Beviljades ledighet från riksdagsgöromålen åt Herr *Sjögren* under 8 dagar, räknade från nästkommande Thorsdag den 16 uti denna månad.

§ 3.

Företogs ånyo till handläggning Stats-Utskottets Memorial N:o 98, angående den under innevarande riksdag anställda statsreglering och de för bestridande af Riksgälds-kontorets utgifter erforderliga beviljningar.

Utskottets hemställan, sid. 4.

Med anledning häraf yttrade

Herr Grefve Posse: Då det, enligt Riksdagsordningen, tillkommer Stats-Utskottet att föreslå beloppen, som ertordras för statsbehofvens fyllande, men ej sättet huru de erforderliga beviljningarne skola fördelas, har Utskottet ej kunnat annat än antyda de utvägar, Utskottet tänkt sig böra anlitas för medlens anskaffande. Jag har därför trott mig böra något närmare redogöra för huru Utskottet tänkt sig dessa utvägar, och för tydlighetens skull vill jag angifva så få siffror som möjligt; förbehållande jag mig att sedermera under diskussionens lopp få yttra mig öfver de särskilda punkterna, när anledning dertill yppas.

Jemför man de vid detta Betänkande fogade tabeller, så finnes, att utgifterna under den extra statsregleringen för år 1868 komma att till en del bestridas med öfverskott från den ordinarie statsregleringen eller en summa af 3,318,270 R:dr. och att bristen, som der måste fyllas med beviljningar, utgör 1,480,000 R:dr. Derutöfver erfordras för Riksgälds-kontorets utgifter för innevarande år 1867 6,649,000 R:dr och för år 1868 2,793,875 R:dr. Oberäknadt anslaget till Nordvestra stambanan 2,000,000 förefinnes således en brist för begge åren af 10,923,000 R:dr.

Detta

Detta belopp har Utskottet tänkt sig böra anskaffas dels genom upplåning, på sätt den nu föredragna punkten innehåller, af 6,000,000 R:dr och dels genom bevillningar, så att, nemligen utom den allmänna bevillningen, till det nuvarande beloppet 2,700,000 R:dr, en särskild extra bevillning efter samna grunder upptages under titel af vapensskatt med ungefär 900,000 R:dr, hvartill komme den ökade inkomsten af tullförhöjningarne och bränvinstillverkningsafgiften, om besluten härom redan innevarande år tillämpades.

Inkomsten af dessa sednare bevillningar kan i sådant fall beräknas till minst 1,300,000 R:dr. Med detta belopp, den vanliga allmänna bevillningen och vapensskatten skulle således, efter Utskottets förmenande, den här ofvan nämnda bristen blifva fylld. Säsom jag redan antydt, anhåller jag, att vidare under diskussionen få återkomma till ämnet, om anledning dertill yppas.

Herr Lindström: Den sista akten af Riksdagens stora drama eller åtminstone förberedelserna dertill gå vi nu att uppgöra. Huruvida upplösningen kommer att tillfredsställa allmänna meningen i landet, beror på utgången af den nu föredragna frågan. Så vidt man skulle följa Stats-Utskottet på den bana, det genom ifrågavarande Memorial inslagit, tror jag icke, att man synnerligen mycket skulle tillfredsställa denna allmänna mening. För min del anser jag Memorialet icke vara lyckligt. Hvarken beräkningen eller uppställningen af sifferuppgifterna och än mindre de resultat, hvartill Utskottet kommit, kan jag gilla. Hvad beräkningen angår, är den så gjord, att man icke utan mycket besvär kan få reda på Statsverkets egentliga ställning, och jag har hört mången tveka, huruvida den uppfattning han fått är riktig eller ej. Jag tror, att man, utan att lägga Stats-Utskottet något till last, med skäl kan påstå, att Utskottet utgått från oriktig grund eller den, som i Memorialet blott blifvit antydd, men af den siste talaren öppet tillkännagifven, nemligen att man, innan det belopp fastställdes, som borde upplånas, beräknat huru mycket man kunde och borde genom beskattning upptaga dels såsom allmän bevillning, dels såsom vapensskatt, dels ock derigenom att förhöjning i tull- och bränvinsafgifterna redan i år får inträda. Allt detta synes hafva blifvit af Stats-Utskottet afgjort, innan det beslutat föreslå Riksdagen att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret uppdraga att för nämnda Kontors räkning genom upplåning anskaffa ett belopp af 6,000,000 R:dr. Enligt min tanke hade Stats-Utskottet i första rummet bort afgöra den frågan, hvilket belopp, som bör genom lån anskaffas, och derefter hvad genom bevillning bör till statsbristens tyllande upptagas. Utskottet medgifver sjelf i Memorialet, att bristen för år 1867, hvilken blifvit beräknad till 6,649,023 R:dr 73 öre, till betydlig del understiger det belopp, som blifvit lemnadt i förskott till jernvägsbyggnaderna. Rättast hade väl varit, att Utskottet först gjort för sig klart, hvilken summa blifvit i förskott till jernvägsbyggnader lemnadt, och sedermera föreslagit, att det sålunda uppkomna beloppet skulle genom lån anskaffas; att Utskottet derefter subtraherat detta belopp från den uträknade bristen, då man funnit, hvad som borde genom bevillning fyllas. I min hand håller jag en tabell, som för kort

tid sedan blifvit i Kammaren utdelad. Vid granskning af deri lemnade sifferuppgifter har jag funnit dem vara fullt exakta. De ådagalägga, att Riksgälds-kontoret sedan 1863 års riksdag förskjutit för jernvägsbyggnadernas räkning ett belopp af 8,898,091 R:dr. Riksgälds-kontoret har ett fullt rättmätigt anspråk att i ersättning bekomma detta sistnämnda belopp, och om sådan ersättning för Riksgälds-kontorets räkning vunnas, så reducerades den brist, som skulle genom allmänna bevillningen fyllas, till 2,500,000 R:dr eller till den summa, som vanligen genom allmänna bevillningen upptages.

Memorialet förekommer mig äfven vara något egendomligt, i hvad det rör uppställningen af öfriga sifferuppgifter. Sedan Utskottet nemligen föreslagit, att ett belopp af 6,000,000 R:dr skall genom lån upptagas för att betäcka statsbristen för år 1867, samt hemställt, att bristen för år 1868, 4,274,442 R:dr 86 öre, bör genom bevillningar fyllas, så förklarar Utskottet, att i nyssnämnda belopp icke blifvit inberäknade de 2,000,000 R:dr, som innevarande Riksdag beviljat till fortsättning af arbetena å Nordvestra stambanan. Utskottet har ansett, att dessa 2,000,000 R:dr böra betraktas såsom Riksgälds-kontorets sväfvande skuld; att de icke skola mot obligationer upplånas, utan att dessa medel skola anskaffas mot Riksgälds-kontorets skuldförbindelser eller genom begagnandet af krediter. I ett sådant system finner jag för min del icke något sammanhang.

Utskottet har nu föreslagit, att 6,000,000 R:dr skola upplånas mot obligationer i Svenskt mynt, samt att 2,000,000 R:dr böra mot Riksgälds-kontorets skuldförbindelser eller genom begagnandet af krediter anskaffas. Bakom detta förslag synes den tanke ligga fördold, att man vid nästa riksdag skall begagna samma utväg som vid denna, eller fortfarande använda en del af bankovinsten till fortsättande af arbetena å Nordvestra stambanan. Det må så vara, att man vid innevarande riksdag utan olägenhet kunnat så förfara, men jag tror icke, att det är i sin ordning; ty det kan ju leda derhän, att man komme att bygga jernvägar, icke med upplånade, utan med besparade medel eller genom beskattning. Detta är enligt mitt förmenande icke rätt. Här har blifvit sagdt en gång förut, då Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60 förevar till pröfning, att man bör inskränka sig så mycket som möjligt i fråga om de lån, som nu böra upptagas, till dess man kan sammanlägga dessa små lån till ett enda större, fonderadt. Utskottet har emellertid icke visat benägenhet för de fonderade lånen, och ehuru ganska direkta uppmaningar ställdes till Stats-Utskottets ledamöter vid återremiss af Utlåtandet N:o 60 att redan vid denna riksdag göra framställning i berörda sifftning, har Utskottet icke ens till besvarande upptagit en enda af de i Kammaren gjorda erinringar, utan återkommit med ungefär enahanda förslag som i nyssnämnda Utlåtande. Den af Utskottet uppställda beräkningen äfvensom sifferuppgifterna synas mig således icke vara fullt tillfredsställande; och än mindre kan man vara belåten med resultatet. Då man vid denna riksdag emot en ganska betydlig majoritet inom denna Kammare lyckats åstadkomma förhöjning i tull- och bränvinsafgifterna och följaktligen derigenom till en icke obetydlig del höjt den indirekta beskattningen, nöjer man sig ej härmed, utan påfordrar särskild bevillning under benämning af vapenskatt

och går ännu längre i sin hårdhändhet, då man vill, att tull- och bränvinsafgifternas förhöjning redan i år skall inträda — ja! snart sagdt, i samma ögonblick som Riksdagens beslut härutinnan genom Kongl. Maj:ts sanktion vinner gällande kraft. Man vill beskatta landet icke allenast för ett kommande år, utan för återstående hälften af det innevarande. Jag hemställer, huruvida någon sund nationalekonomi kan sägas härför ligga till grund. Äfven om man vore derom öfverens, att ett sådant förfaringsätt icke står i uppenbar strid mot grundlagens föreskriit, så måste det väl dock medgifvas, att trågan om förhöjning i tull- och bränvinsafgifterna är, med fästadt atseende på grundlagens innehåll, alltför ömtålig för att man borde, åtminstone i onödan, tillgripa en så utomordentlig åtgärd. Man kan visserligen säga, såsom jag hört flera personer upprepa, att föreskriften i 61 § Regeringsformen: "alla afgifter, som Riksdagen under de i föregående § nämnda titlar beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevillningen af Riksdagen fastställd bliver" icke betyder annat, än att bevillningsbeloppet *skall* under nämnda tid utgå, och att något hinder för att höja detsamma i grundlagen icke finnes, derest båda Statsmagterna äro derom öfverens. Kan man åt grundlagen gifva denna evasiva tolkning, vill jag nästan påstå att man kan så gerna utesluta ur Regeringsformen ifrågavarande stadgande, såsom då nästan helt och hållet betydelselöst.

I afseende på den inverkan å handeln och rörelsen, som ett blifvande beslut i nu antydda riktning skulle hafva, kan, enligt mitt förmenande, denna ej annat än i flera afseenden blifva skadlig och för ganska många, om ej ruinös, så åtminstone förlustbringande. Föreställiom oss, att af tvenne samtidigt införskrifna kaffelaster, den ena inkommer dagen före det den nya tullsatsen träder i kraft, den andra dagen derefter, så kommer ju uppenbarligen den sednare att drabbas af en tullförhöjningen motsvarande förlust, hvilken skulle undvikits, derest åtminstone någon respittid varit importören gifven. Jag kan ej annat än för min del finna ett sådant sätt att gå till väga både orättvist mot den enskilde och i allmänhet skadligt, då derigenom förtroendet till gällande lagars upprätthållande undergräfvades och en osäkerhet inträder, som förlamar all företagsamhet och afskräcker från nyttiga och goda spekulationer.

Beträffande Stats-Utskottets förslag i nu föredragna punkt, "att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret uppdraga att för nämnda Kontors räkning anskaffa ett belopp af 6,000,000 R:dr genom upplåning mot obligationer i Svenskt mynt, ställda till innehafvaren" etc., så har jag redan vid föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 60 framställt de skäl, hvarföre jag anser, att man icke bör binda händerna på Fullmäktige genom föreskrift att lånen ovillkorligen skola upptagas inom landet. Visserligen kunna väl de af Utskottet föreslagna obligationerna säljas i utlandet, men man vinner icke samma förmåner, som uppkomma derigenom, att obligationerna äro i utländskt mynt och på främmande språk. Icke heller kan jag förstå, hvarföre man bestämt, "att infriandet af dessa obligationer skall ske till hela beloppet under de tre åren 1870, 1871 och 1872, med ungefär lika andelar hvartdera året", utan att tillåta, det infriandet må före denna tid ega rum. I min tanke finnes icke något skäl, som talar för detta band på Fullmäktige. Om de misslyckas att mot obligationer i Svenskt

mynt upplåna 6, 8 eller 10,000,000 R:dr, så stå Fullmäktige med två tomma händer. Nog veta vi litet hvar, att Riksgälds-kontoret icke kan på egen hand inom landet utan genom förmedling af bankanstalter anskaffa lån. Några få banker skulle naturligtvis om händer taga obligationerna och sälja dem inom landet; men jag hemställer, om någon säkerhet finnes, att de kunna här säljas. Hvarföre afstå från fördelen af utländskt lån, derest detsamma kan göras billigare än ett inhemskt? Sannolikt skulle det liksom hittills blifva lättare att sälja statsobligationer utom än inom landet, och då ett inhemskt lån blir dyrare, vet jag icke, hvarföre man skall i berörda hänseende inskränka Fullmäktig:s verksamhet. När jag tager i betraktande, att den fordran af 8,898,091 R:dr, hvilket belopp jag för jemnhetens skull vill nedsätta till 8,500,000 R:dr, Riksgälds-kontoret har för jernvägsbyggnader, och att 2,000,000 R:dr måste för fortsättande af arbetena å Nordvestra stambanan vid nästa riksdag upplånas, så vidt man icke äfven då vill till samma ändamål använda bankovinsten, så kommer jag till det resultat, att 10,500,000 R:dr nu böra vid denna riksdag upplånas, i hvilket fall man besparar sig den bittra utvägen att höja tullarne för i år äfvensom allmänna bevillingen. Då någon återremiss af frågan icke nu lär kunna ega rum, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagens Andra Kammare behagade, med afslag af första och tredje, men med behållande af andra momentet i nu föredragna punkt, besluta: 1:o att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret uppdraga att för nämnda Kontors räkning anskaffa ett belopp af 10,500,000 R:dr genom upplåning mot detta verks räntebärande obligationer, ställda till inlösen antingen efter viss förfallotid eller efter föregående uppsägning eller ock efter utlottning, på sätt Fullmäktige finna lämpligast och ändamålsenligast samt med det allmännas fördel mest öfverensstämmande; samt 2:o att infriandet af dessa obligationer skall ske till hela beloppet under de tre åren 1870, 1871 och 1872, med ungefär lika andelar hvarterdera året.

Flere ledamöter hördes instämma.

Herr Witt: Den förste talaren yttrade, att det ej tillkommer Stats-Utskottet att föreslå sättet, huru de nu ifrågasatta bevillingarne skola utgöras, och så anser äfven jag. Hvad Utskottet i detta Betänkande föreslagit i åtskilliga afseenden, synes mig således falla utom Utskottets befogenhet eller icke bort af Utskottet vidröras. Angående tullförhöjningarnes tillämpning redan i år har motion varit väckt inom Bevillnings-Utskottet och derstädes afslagen. Ut i Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 25, som är af Kammaren bifallet, förekommer angående den befarade minskningen i importen nästa år följande: "som likväl åtskilliga nedsättningar i tulltariffen komma att, i följd af traktaten med Frankrike, under år 1868 finna tillämpning och dessutom så väl genom den ökade tullsatsen, som derigenom att densamma först med nästkommande års ingång kommer att tillämpas, någon minskning uti importen då antagligen inträffar".

I fråga om bränvinsbränningsmedlen yttrar Utskottet, att bränvinstillverkningen under nästa år sannolikt icke obetydligt minskas till följd deraf, att bränvinstillverkningen innerarande är får bedrifvas för den nu gällande lägre afgiften.

Således har Utskottet sagt, att ifrågavarande skatteförhöjningar komma att träda i verkställighet först med nästa års ingång. Detta Betänkande har Kammaren äfven godkänt. Ej heller förutsätter den nädiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof annat, än att tillämpningen af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna förhöjningarne skulle börja först med år 1868. De beslut, Riksdagen fattat i fråga om dessa skatteförhöjningar, innefatta således, mine Herrar, att de först med nästa års ingång komma att tillämpas. Vidare innehåller grundlagen i 61 § af Regeringsformen följande stadgande: "Alla afgifter, som Riksdagen under de i föregående § nämnda titlar beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den *nya* bevilningen af Riksdagen fastställd blifver."

Här talas således om den nya och gamla bevilningen. Hvad menas då med den *nya* bevilningen? Jo, den som Riksdagen åtager sig att utgöra från nästa års början. Nu, då Regeringsformen säger att bevilningarne, som Riksdagen beslutar, skola utgå intill slutet af det år, då ny bevilning åtages, följer deraf otvetydigt, att gamla bevilningen, som af den sista Riksdagen fastställdes, skall utgöras intill detta års slut.

Att komma med advokatoriska invändningar häremot och påstå, att grundlagen ej lägger hinder för Riksdagen att för den återstående tid, den gamla bevilningen är fastställd, höja densamma, anser jag vara origtigt, ty det hufvudsakliga hindret ligger just i Riksdagens förut fattade beslut, som bestämma tiden, under hvilken bevilningarne skola utgöras. Hade man rättighet att fatta ytterligare sådana beslut, som förändra de föregående så, att till exempel tiden för tillämpningen af desamma framflyttades, hvad hindrade då Riksdagen att besluta, att den nya bevilningen skall vidtaga först med den 1 Juni och ej den 1 Januari nästa år? Lika väl det ena som det andra, ehuru det, så vidt jag kan inse, står i uppenbar strid mot grundlagens bud. Dessutom förekomma i Stats-Utskottets Betänkande resonementer, som, efter mitt omdöme, ej äro konsekventa. Det synes mig nemligen ligga en motsägelse deri, att, då Utskottet antager det tullförhöjningens början med nästa år leder till en minskad import det året, föranledd af för stark import innevarande år, hvaremot skatteförhöjningarnes tillämpande redan i år skulle hindra en onaturligt stegrad import, Utskottet förbiser den omständigheten, att en sådan import skulle tillskynda Staten fördelen af att ett helt år förr än annars sker komma i åtnjutande af tullinkomsten och således genom räntebesparing få ersättning för hvad förhöjningen i tullsatsen är ämnad att inbringa.

Det är icke tänkbart, att man i allmänhet, om tullförhöjningarne icke träda i kraft förr än nästa år, skulle finna sin räkning vid att i år införskrifva så särdeles betydande quantiteter för nästa års konsumtion. Dertill fordras betydliga penningeförslag, och den påräknade vinsten i tullen motväges i det närmaste af räntan å de nödiga förskotten ett år förut, och skilnaden, om någon sådan kan beräknas, motsvaras af ökade utgifter för magasinering, hvartill kommer att varorna genom en längre tids lig-gande förlora i vikt och godhet.

Det är, säger man (så har jag hört) egentligen den stegrade bränvinsbränningen i höst man vill förekomma, så att bränvinsbrännarne ej till minskning i Statens påräknade inkomster blifva i tillfälle att bereda sig en

oskäligen vinst. Det är möjligt, och sådant är en verldslig sak, men icke får man väl därför upphäffa och ändra förut fattade beslut och dertill göra sig skyldig till grundlagsbrott. Jag älskar icke brännvin; jag hvarken bränner, köper, säljer eller förtär brännvin, och om alla följde samma regel, skulle hvarken brännvin eller bränvinstillverkning förekomma i vårt land. Men då den är en laglig handtering, får man väl icke ställa den utom lagen eller beröfva den det skydd, som alla andra näringar åtnjuta. Är det så, att en särskild fördel beredes bränvinstillverkarna derigenom, att beslutet om tillverkningsafgiftens höjande träder i kraft nästa år, får man väl finna sig dervid, och jag ber att få fästa särskild uppmärksamhet på faran af osäkerhet och rubbningar i fattade beslut, emedan resultatet af sådana ändringar deri är, att industridkare ej kunna med någon trygghet uppgöra sina beräkningar på grund af Riksdagens en gång lagligen fattade beslut, åtminstone ej så länge Riksdagen är samlad.

Då vi nu hafva en grundlag, emot hvars tydliga föreskrifter de nu ifrågasatta förslagen strida, hemställer jag, huruvida icke det bör vara oss angelägnare att uppehålla grundlagens helgd än att uppoffra något deraf för en förment fördel åt Statsverket. Mer än allt annat böra vi, landets representanter, vårda oss om grundlagen, detta Svenska folkets palladium, och på det omsorgsfullaste undvika att på det ena eller andra sättet tumma på densamma. Gör man det en gång, så är fara värdt att det sker flera gånger, till dess man slutligen ej vet hvad som är rätt enligt grundlagen, hvilkens kraft derigenom paralyseras. Olyckligt det samhälle, som saknar eller ej respekterar grundlagen. Det liknar ett skepp utan roder, som slungas fram emellan bränningarne.

Håller man ej grundlagen i helgd och noggrannt tillämpar de beslut, som en gång äro fattade, hvilket är detsamma som att sakna en grundlag, är samhället i sanning att beklaga, ty det liknar då, såsom jag nyss nämnde, en redlös och vinddrifven seglare på tidens stormande haf. På det högsta motsätter jag mig alla förändringar i de fattade besluten, och anser att skatteförhöjningen ej bör träda i verket förr än den 1 Januari nästkommande år.

Herr Stråle: I likhet med den andre talaren kan jag ej annat än beklaga, att de i föreliggande Memorialet behandlade frågor så sent inkommit till Riksdagens Kamrar, särdeles då man finner de deri af Utskottet framställda eller antydda förslag mindre tillfredsställande, men måste hysa stora betänkligheter för att påyrka förändringar och derigenom föranleda dröjsmål med riksdagens avslutande utöfver den derför bestämda tiden. Jag beklagar vidare, att Utskottet liksom Riksgälds-kontoret sammanblandat tre olika slags affärer med hvarandra på ett sätt som gör omöjligt att behörigen åtskilja dem och få ett riktigt begrepp om den verkliga finansiella ställningen och de omständigheter, som derpå inverkat. Först har man att taga i betraktande den ordinarie statsregleringen, så för det andra den extra statsregleringen, dertill utgifterna bestridas af Riksgälds-kontoret, och derpå slutligen för det tredje samma Kontors egna affärer.

Nu, då allt detta är sammanfördt i en räkenskap, blir det svårt, om ej omöjligt att bilda sig ett riktigt omdöme huru det verkligen förhåller sig med sjelfva statsregleringen, och om genom densamma uppkommit den

så kallade statsbristen, hvarom här så mycket talats. Det som vi alla hafva klart för oss är att Statens löpande utgifter böra bestridas med skatter, och att medel till jernvägsbyggnaderna skola anskaffas medelst lån, så att kommande generationer äfven må vidkännas tungan af de betydliga anläggningskostnaderna för jernvägarne.

Med tillhjälp af Riksgälds-kontorets räkenskaper och Utskottets tabeller har jag sökt göra mig reda för, hvilka de Statens löpande utgifter äro, som böra drabba Riksstaten eller den egentliga statsregleringen, och hvilka inkomster härtill påräknas eller blifvit anvisade.

Det visar sig då, att utgifterna under den ordinarie statsregleringen för år 1868 äro 33,543,000 R:dr och under den extra 5,332,667 R:dr, deraf dock 533,830 R:dr anvisats att utgå redan innevarande år. Vidare förekomma bland löpande utgifter ränta och amortissement å de för jernvägarne upptagna fonderade statslånen till belopp af 3,473,775 R:dr under år 1867, eller inalles för begge åren en summa löpande utgifter 42,000,000 R:dr, som ej böra med lån bestridas, utan hvar till medel äro att tillgå på följande sätt: ordinarie inkomster enligt Inkomstbetänkandet 8,861,270 R:dr, extra ordinarie inkomster 23,000,000 R:dr, bankovinsten för år 1865 1,800,000 R:dr, besparingar eller öfverskott från Statsverket enligt Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, uppgående till 600,000 R:dr och allmänna bevillningen beräknad till 2,700,000 R:dr.

Dessa inkomster äro i det närmaste tillräckliga för utgifterna under den ordinarie och extra statsregleringen. På sin höjd skulle, enligt dessa beräkningar, å 1868 års statsreglering uppstå en brist af 900,000 R:dr; och jag hemställer, huru man då kan tala om en brist deri till belopp af 4,900,000 R:dr. Hos Riksgälds-kontoret förefinnes visserligen en sådan brist, men icke i själva statsregleringen.

Utskottet har sagt, att Kontoret har att under åren 1867 och 1868 utbetala mer än 8,000,000 R:dr kapitalafbetalningar å Kontorets lån, nemligen 5,643,000 R:dr slutbetalning af 1865 års temporära lån, 1,078,990 R:dr för ränta och kapitalafbetalning å 1863 års tillfälliga lån, 227,040 R:dr Statsverkets skuld till Riksbanken, 1,291,750 R:dr för tvenne tillfälliga lån, 1,787,613 R:dr för lyftade medel hos Nordtyska banken. Om nu till dessa 8,000,000 R:dr kapitalafbetalningar, som Riksgälds-kontoret har att verkställa under år 1867, läggas de 2,000,000 R:dr, som anvisats till Nordvestra stambanans fortsättande, så erhålla vi en summa af omkring 10,000,000 R:dr, som måste anskaffas.

Då återstår frågan, om vi skola frångå den hittills följda grundsatsen att upplåna medel till jernvägsbyggnaderna. Vi hafva redan beslutat förhöjning ej blott i tullen å vissa införselartiklar utan äfven i bränvinstillverkningsafgiften. Det kan med skäl ifrågasättas, om vi icke dermed gjort nog i afseende på utvägen att genom skatter anskaffa medel för ifrågavarande ändamål. Jag vill ej tala om dessa skatteförhöjningars tillämpning redan innevarande år, ehuru jag lika med en föregående talare tror, att tvekan med skäl kan uppstå, huruvida detta kan vara med grundlagens stadganden förenligt. I allt fall anser jag klokheten bjuda, att ej besluta tillämpning af dessa skatteförhöjningar redan detta år. Den fråga, som nu egentligen föreligger oss till afgörande, är att undersöka hvarifrån den af Utskottet nu uppgifna bristen af 4,274,442 R:dr uppkommit, om

den beror deraf, att tillräckliga inkomster ej anvisats för Statens löpande utgifter, eller om den icke är att tillskrifva den omständigheten, att Riksgälds-kontoret, i förhoppning att påräknade inkomster skulle blifva större än de sedermera i verkligheten blifvit, här och der upptagit tillfälliga lån än på 2 år, än på 6 månader eller andra korta förfallotider. Är nu detta sednare händelsen, så frågas, om deri ligger något skäl att utöfver de skatter, som redan beviljats, Riksdagen åtager sig en direkt beskattning under namn af vapensskatt. Jag tror det icke. Om den beräkning, jag nu gjort, är riktig, så visar det sig, att Riksgälds-kontoret bör reda sig med det lån af 6,000,000 R:dr, som här föreslagits. Lika med Herr Lindström anser jag visserligen, att för de förskott Riksgälds-kontoret lemnat till jernvägsbyggnader 10,000,000 R:dr böra upplånas; men såsom redan är nämnt, tror jag, med anledning af den öfversigt af Riksgälds-kontorets ställning, som jag tagit mig friheten göra, endast 6,000,000 R:dr böra upplånas i år, då det ju är nästa Riksdag obetaget att för 1868 års behof, genast efter det den sammanträdt, besluta upptagandet af ett lån på återstoden, 4,000,000 R:dr. Jag förutsätter härvid, att dessa båda skola tagas inom landet, hvilket jag tror icke kommer att möta svårigheter eller medföra någon menlig inverkan af nämnvärd betydighet på de inhemska näringarne eller rörelsen i allmänhet. Vi hafva ju redan erfarenhet af att sådana inhemska lån upptagits, utan att man hört någon klagan öfver, att den allmänna rörelsen deraf lidit. För att undvika sådant, synes det mig vara allt skäl för handen, att försöka med ett lån af 6,000,000 R:dr till en början hvarefter Riksdagen nästa år lättare kan, med den erfarenhet som under tiden vunnits, taga i öfvervägande, huruvida ytterligare försök bör göras med låns upptagande inom landet. Beslutar man sig redan nu för ett lån till så stort belopp som 10,000,000 R:dr, kan man ej utan skäl befara en menlig inverkan på den allmänna rörelsen, om lånet upptages inom landet; i hvilket fall man följaktligen kommer att tvingas till att å nyo anlita den utländska krediten, hvilket vi dock åtminstone för närvarande böra undvika. Klokheten bjuder således att fördela lånen på tvenne år, desto heldre som det icke, när fråga är om tillfälliga lån, kan vara skäl att upplåna mer än som verkligen behöfs; och utan att anses för lättsinniga, kunna vi gerna låta 1868 års Riksdag hafva sin omsorg. Vi veta nästa år resultatet af tullförhöjningarne, liksom af den högre bränvinsskatten, och vi känna då äfven, huru bankovinsten för år 1866 kommer att användas. För min del har jag kommit till det resultat, att Stats-Utskottet ej bort utöfver den beslutade förhöjningen i den indirekta beskattningen föreslå ytterligare direkta skatter, aldraminst en särskild bevillning under namn af vapensskatt, då Kongl. Maj:st för tidsenliga gevärs anskaffande föreslagit 3,000,000 R:dr, men Riksdagen ansett sig icke kunna dertill bevilja mer än halfva beloppet eller 1,500,000 R:dr. Ännu mindre synes mig den direkta beskattningen böra ökas, i händelse de beslutade förhöjningarne i tullen å åtskilliga artiklar och i bränvinstillverkningsafgiften redan innevarande år komma att träda i verket.

Då jag emellertid icke vågar taga på mitt ansvar en förlängning af riksdagen genom att påyrka förändring i Stats-Utskottets förslag, har jag endast på detta sätt velat till protokollet uttala mina åsikter i ämnet.

Herr Kinmanson: Jag har begärt ordet icke för att yttra mig i hufvudsaken, utan för att fästa uppmärksamheten på den kalkyl, som ligger till grund för Utskottets förslag, och hvilken synes innehålla tvenne misstag.

Det första förekommer å sidan 5 af Betänkandet, hvarest Utskottet vid beräkning af anslagen för år 1868 främst upptagit: "under första hufvudtiteln 11,500 R:dr." Det är uppenbarligen origtigt, att detta belopp blifvit uppfördt på 1868 års utgiftsstat, ty det skall, enligt Riksdagens beslut, utgå redan innevarande år. Anslaget hänför sig nemligen till Stats-Utskottets Utlåtande N:o 75, angående beviljande af medel till ett nytt hofstall, och bifölls i enlighet med Kongl. Maj:ts Proposition, hvilken afsåg medlens användande redan innevarande år. Rättelse torde böra ske, utan afseende å beloppets ringhet.

Den andra af mig anmärkta misskalkylen igenfinnes på sid. 4 af Betänkandet. Utskottet yttrar nemligen der: "Vidkommande derefter Riksgälds-kontorets kassaställning för år 1868, så upptagas utgifterna i enlighet med Bilagan litt. C till 9,234,903 R:dr 59 öre. Inkomsterna för samma år äro deremot beräknade till 6,441,028 R:dr, så att för sistnämnda år visar sig en brist af 2,793,875 R:dr 59 öre." När man nu eftersers i Bil. C, hvilka inkomster ingå i förenämnda totalsumma 6,441,028 R:dr, finner man bland annat inkomsten för år 1868 af trafiken å Statens jernvägar antagen till 2,000,000 R:dr. Men i den tablå öfver budgeten, som blifvit särskildt tryckt och till Kammarrens ledamöter utdelad, beräknas denna inkomst endast till 1,500,000 R:dr, förmodligen i följd af förestående särskilda utgifter, såsom återuppbyggande af Malmö stationshus m. m.

Jag föreställer mig alltså, att inkomsten för år 1868 bör minskas med 500,000 R:dr, och, följaktligen, att uti Utskottets sid. 5 gjorda hemställen "att, till fyllande af Riksgälds-kontorets behof under innevarande år och 1868, Riksdagen måtte, utom de redan bestämda, besluta ytterligare beviljningar till belopp af 4,900,000 R:dr;" sistberörda siffra bör ökas med 500,000 R:dr eller upptagas med 5,400,000 R:dr.

Jag hade visserligen ej ämnat yttra mig i sjelfva saken, men kan dock ej lemna alldeles ovidrörd frågan, huruvida Riksdagen skulle ega rätt eller icke att besluta, det förhöjningarne af tull- och bränvinsafgifter skola inträda redan innevarande år. För min del anser jag uppenbart, att denna rättighet tillkommer Representationen. Något hinder deremot möter ej i 61 § Regeringsformen, ty af dess uppställning och sammanhang är det gifvet, att den afser betryggandet af Riksstyrelsens ostörda och oafbrutna gång, för den händelse att Riksdagen ej hunne besluta beviljning, då den förut åtagna skulle fortfarande utgå. Men med detta syftemål kan den tolkningen ej förenas, att §:n skulle lägga band på Riksförsamlingens egen beviljningsrätt och förhindra folkets egna ombud att under tvingande omständigheter äfven medelst skatteförhöjning, som genast varder tillämpad, iakttaga hvad som för tillfället finnes mest öfverensstämma med rikets bästa.

Herr Nils Larson: Det är nu för tredje gången, som inom Riksdagen och dess delegationer förekommit till behandling den frågan, huruvida förhöjningarne uti bränvinsskatten och vissa tullafgifter, beslutade för

år 1868, icke lämpligen skulle träda i kraft redan för innevarande år. Först var det någon ledamot inom Första Kammaren, som ämnade väcka motion härom och som meddelade denna sin afsigt åt Kammarens Talman. Denne gjorde frågan om grundlagsenligheten af en sådan motion till föremål för öfverläggning uti Talmanskonferensen, och der var man ense derom, att proposition å motionen icke grundlagsenligt kunde meddelas. Någon tid sednare uppstod i Bevillnings-Utskottet fråga om att någon ledamot med begagnande af sin motionsrätt skulle väcka ämnet å bane, men äfven denna plan strandade emot den åsigt, att ett dylikt förfarande icke öfverensstämde med grundlagens föreskrifter.

Nu, och för tredje gången, uppdyker frågan, denna gång från Stats-Utskottet.

Motiverna härtill må vara välmenta, jag vill ej bestrida det, men man får ej se derpå, då man har den öfvertygelse, att den föreslagna åtgärden står i strid med ett tydligt grundlagens bud. Gällde det äfven att uppoffra en verklig fördel för Statsverket, så måste det ske, ty vig igare än allt är dock upprätthållandet af lagarnes helgd och okränkbarhet. Man har annars skapat ett prejudikat, med stöd hvaraf något hvar sedermera skulle kunna blifva frestad att i förekommande fall låta grundlagens auktoritet gälla först i rummet efter vinsten för ögonblicket. Men dertill vill jag för min del icke hafva medverkat.

Hvad beträffar de motiver, på hvilka Utskottet grundat sitt förslag, så resumerar Utskottet dessa å sidan 3 på följande sätt: "Det tillkommer väl icke Utskottet att undersöka, under hvilken form eller från hvilken tid en sådan tillämpning af Riksdagens beslut före nästa år borde ega rum, dock har det synts Utskottet, som skulle en sådan framflyttning i tillämpningen af beslutet om dessa förhöjningar medföra fördelen, icke allenast att den inhemska upplåningen för fyllande af Riksgälds-kontorets behof kunde minskas, utan ock — hvad som torde vara ännu viktigare — att en onaturligt stegrad import af de slags varor, som från och med nästa års början skola draga förhöjd tull, under innevarande år kunde undvikas, liksom att en alltför högt uppdrifven bränvinstillverkning under sednare delen af detta år derigenom äfven kunde förekommas."

I fråga om denna befarade öfverimport har likväl redan blifvit, som mig synes med allt skäl, anmärkt, att, derest man redan under innevarande år skulle importera behofvet för nästa år, så skulle genom varornas magasinering, ränteförlust samt inträffande prisfall och sådant vida mera förloras och framför allt riskeras, än som inbragtes genom skilnaden i tullafgiften. Och om detta allt oakadt en sådan öfverimport skulle låta sig åstadkommas, så ser jag ej, huru Staten derpå kan göra någon förlust i tullintrader. De nuvarande afgifterna skola i allt fall indlyta, och Statsverket har den obestriddliga fördelen, att dessa medel komma det till handa ett helt år tidigare än eljest påräknadt varit.

Såsom orsak till förhöjningarnes inträdande redan innevarande år, har man vidare uppgifvit den omständighet, att Riksdagen beslutat en extra statsutgift af 533,830 R:dr att redan under 1867 utgå, och att denna utgiftspost alltså bör genom bevilning för innevarande år fyllas. Men man synes härvid hafva förgätit, att medel till betäckande af denna utgift och vida derutöfver redan äro tillgängliga, i det Riksdagen till

Statens behof för 1867 anvisat 1865 års bankovinst, 1,800,000 R.dr. Riksdagen har således härutinnan uppfyllt allan rättfärdighet; och det kan ej annat än förefalla besynnerligt, att Stats-Utskottet förgätit en så vigtig omständighet.

Åtskillige talare hafva sökt genom en advokatorisk tolkning visa, att 61 § Regeringsformen icke lägger hinder i vägen för förhöjningarnes tillämpning redan under innevarande år. Jag hemställer likväl till hvar och en, huruvida icke den §, som föreskrifver att "bevillingarne *skola utgå* intill slutet af det år, derunder en ny bevilling fastställd varder," icke ock dermed har utfalat en föreskrift om att bevillingarne under den antydda tiden ock skola förblifva oförändrade. Men det är ej nog härmed. Den föreslagna åtgärden står i strid icke blott emot ett grundlagsstadgande, utan emot ett redan af Riksdagen fattadt beslut; och så mycket torde likväl en hvar medgifva, att man ej under en och samma riksdag kan förändra eller upphäfva ett sådant beslut. Om Riksdagen vid fattande af beslutet om vissa förhöjningar i bevillingarne hade fått sin uppmärksamhet fästad på den af Stats-Utskottet påpekade fördelen af förhöjningarnes inträdande redan under innevarande år, så hade Riksdagen då haft fria händer att undersöka frågans grundlagsenlighet och behöflighet; men sedan nu en gång beslut blifvit fattadt om förhöjningarnes inträdande med 1868, synes intet annat vara att göra än att låta dervid förblifva, och jag måste åtminstone för min del på det bestämdaste protestera emot hvarje upprifvande deraf.

Men om alltså dessa förhöjningar skola först med nästa år tillämpas, så är det tydligt, att den upplåning, som i alla händelser kommer att ega rum, torde böra utsträckas något utöfver hvad Stats-Utskottet föreslagit. Den utredning, som Utskottet i fråga härom lemnat, visar, att bristen för år 1867 bestiger sig till 6,649,023 R.dr 73 öre samt att extra statsregleringen för år 1868 jemväl företer en brist af 4,274,442 R.dr 86 öre, som bör genom bevillningar eller på annat sätt fyllas. Sammanlagdt utgör detta i rundt tal 10,900,000 R.dr. Om nu, såsom antagas kan, Riksdagen ingår på en förhöjning till hälften af bevillingen efter andra artikeln till en så kallad vapenskatt, så skulle, då allmänna bevillingen antages för 1868 uppgå till 2,600,000 R.dr, vapenskattnen belöpa sig till 1,300,000 R.dr, eller sammanlagdt till 3,900,000 R.dr. Och efter denna beräkning torde det vara nödvändigt, att det lån man upptager åtminstone höjes till 7,000,000 R.dr. Derigenom skulle den ofvan anmärkta bristen 10,900,000 R.dr jemnt fyllas; och då man derjemte undgår vådan af ett grundlagsbrott, kan jag icke annat än på det kraftigaste förorda denna utväg, eller att Riksdagen ville besluta, att det belopp, som jemlikt Utskottets hemställan kommer att genom lån upptagas, bestämmes till 7,000,000 R.dr, i stället för de af Utskottet föreslagna 6,000,000 R.dr.

Herr Friherre Liljencrantz: Då bestämmandet af det belopp, som för Statens behof genom lån bör upptagas, å ena, samt frågan om tillämpningen af de redan beslutade förhöjningarne af tull- och bränvinsafgifterna, å andra sidan, stå i oskiljaktigt sammanhang med hvarandra, så finner jag mig nödsakad att redan vid den föredragna punkten taga i betraktande grundlagsenligheten och lämpligheten af ifrågavarande förhöjningars tillämpningar under innevarande år. I

det förra hänseendet eller i fråga om åtgärdens grundlagsenlighet har den föregående talaren omnämmt det faktum, att, sedan en ledamot af Första Kammaren yttrat afsigt att väcka motion om skatteförhöjningens tillämpning redan under innevarande år, så hade överläggning om saken inom Talmanskonferensen egt rum, dervid samtliga dess medlemmar vore ense om grundlagsvidrigheten af en sådan motion, samt Första Kammarens Herr Talman uttryckligt förklarade sig anse, det proposition å remiss af en sådan motion icke kunde lagligen framställas.

Efter min tanke kan detta förhållande, om det äfven är fullkomligt exakt, ej inverka på föreliggande fråga. Ty att en ledamot vill, efter motionstidens utgång, framlägga ett förslag, och att Talmanen derå vägrar proposition, det är dock något helt annat, än hvad som här är i fråga, eller ett båda Statsmagternas beslut om tillämpning af bevillningen. Isynnerhet förefaller mig åsigten om grundlagsvidrigheten af ett sådant beslut anmärkningsvärdt och oförklarligt från deras män, hvilka vid sista Riksdagen hyllade den åsigt, att tullarne kunna när som helst af Kongl. Maj:t nedsättas, ehuru Regeringsformen stadgar, att de skola utgå infill slutet af det år, derunder en ny bevillning fastställd varder. Jag var då och är ännu af den åsigt, att Regeringen icke har denna rätt; men jag är deremot fullkomligt öfvertygad, att båda Statsmagterna äro af grundlagen oförhindrade att besluta om vare sig förhöjning eller förminskning af bevillningen vid hvilken tidpunkt som helst. Dessutom synes mig detta framgå af sakens egen natur. Det vore allt för besynnerligt, om Statsmagterna skulle vara bundna i en så vigtig angelägenhet, som den att kunna göra front emot nödvändiga och påträngande utgifter.

Hvad frågan om lämpligheten angår, så har Utskottet angifvit tvenne skäl för att förhöjningarne skola inträda redan i år. Det första är, att i motsatt fall importörerne skulle begagna tillfället att under den återstående delen af detta år i möjligaste utsträckning förse sig med artiklar, å hvilka tullförhöjning blifvit beslutad äfven för nästa års behof, och att det åsyftade ändamålet med tullförhöjningen dymedelst skulle förfelas. Jag tror ej att denna farhåga är tillräckligt grundad. Om man betänker, hvilken ränteförlust, som importören dymedelst ådroge sig, äfvensom kostnaderna för varornas magasinering, assurans m. m., så torde man lätteligen finna, att en sådan affär vore ganska dålig. Och i ännu högre grad vore den, med hänsyn till de prisfall, som under så lång tid kunde inträffa, riskabel. Vi ega i vårt land inga så stora kapitalister och köpmän, att särdeles många skulle våga sig in på så storartade och vidtutseende affärer. Och dessutom tror jag att den ifrågavarande åtgärden innefattade en betänkelig orättvisa emot importörerne. Man kan tänka sig att flere af dem förbundit sig att leverera tobak, kaffe eller någon annan af förevarande artiklar, till visst pris. Nu inträder tullförhöjningen inu den införskrifva lasten inkommit, och följderna är en gifven förlust för importören — i värsta fall hans ruin. Men för min del föreställer jag mig, att sådana den enskildes lidanden skola hvila tungt och ansvarsfullt på den lagstiftare, som framkallat dem genom ett plötsligt och oförväntadt magtspråk; och jag kan således icke med min röst bidraga till en sådan utgång. I afseende å bränvinsafgiften medgifver jag, att förhållandet gestaltar sig något annorlunda. Någon spekulation i bränvin har vid

denna tid på året icke kommit till stånd; och några leveranser äro sannolikt ej uppgjorda. Det är möjligt, att åtgärden skulle framkalla en stark tillväxt i brännvinsbränningen och kanske äfven föranleda import af utländsk säd. Men om ock allt detta är mindre farligt, så synes det mig likväl klokast och rättast att låta förblifva vid hvad man en gång beslutat och alltså först med nästa års början låta förhöjningarne inträda.

Men om man stadnar härvid, är man för fyllande af behofven genom skattebidrag uteslutande hänvisad till allmänna bevillningen. Under närvarande tryckta och nödställda förhållanden skulle det likväl, efter min tanke, vara mindre välbetänt att anlita denna utväg. I den stad, hvars ekonomiska ställning är mig närmast bekant, nemligen Stockholm, möta redan nu de största svårigheter att uttaga skatterna. Kan det då vara lämpligt — det hemställes till en hvar — att i ett sådant ögonblick, då den stora allmänhetens ekonomiska existens redan är hotad, ytterligare försvåra ställningen genom direkta skatteförhöjningar, helst för sådana ändamål som jernvägsbyggnaderna. Mig förefaller det åtminstone, som om man borde uppskjuta sådana extrema åtgärder till lyckligare tider.

Jag vill ej åter upptaga åtskillige talares yttranden om den tillgång Riksgälds-kontoret skulle ega af omkring 8,000,000 R:dr, som Kontoret försträckt enskilda jernvägsbolag. Men då Riksgälds-kontoret alltså eger denna tillgång — om ock ej för ögonblicket disponibel — hvarföre icke upplåna ett motsvarande belopp och dermed skaffa sig tillgångar till betäckande af bristen. Jag anser så mycket heldre, att lånesumman bör fixeras till detta belopp, som det utgör ett ungefärligt medium af Stats-Utskottets förslag och det af en ärad representant från Göteborg framställda. Jag kan icke förena mig om det sistnämnda, derföre att jag anser 8,000,000 R:dr möjliga att anskaffa i Sverige, Norge och Danmark; men ökar man beloppet med 2,500,000 R:dr skall saken svårigen gå för sig. Och jag finner så mycket mindre skäl att vi uppträda som lånesökande på det öfriga Europas penningemarknad, som rikshypotheksbanken just är i färd med en dylik transaktion. Och om den lyckas, så skola betydliga kapital tillflyta landet och komma det betryckta jordbruket till hjälp, en angelägenhet af så stor vikt att jag endast i högsta nödfall skulle sauntycas till en åtgärd, hvarigenom transaktionens lyckliga genomförande äfventyrades, hvilket likväl otvifvelaktigt blefve händelsen, derest Staten uppträdde såsom lånekonkurrent. Genom upptagande af ett 8 millioners lån uppslår nu visserligen en brist af 2,500,000 R:dr för Wermlands-jernvägens fortsättande; men då dessa medel erfordras först under nästa år, blir Riksdagen då i tillfälle att, efter vunnen erfarenhet om de nuvarande låneaffärernas utgång, bedöma huruvida och på hvad sätt ytterligare medel skola anskaffas.

Jag hemställer på dessa grunder, att Kammarerna ville bestämma sig för den af mig föreslagna siffrå å lånebeloppet eller 8,000,000 R:dr, i stället för den af Utskottet angifna eller 6,000,000 R:dr. Det vore rättvist, emedan man derigenom undveke åtgärder, hvarigenom enskildes förmögenhet och sjelfbestånd hotades, och billigt, emedan vi icke lånat till andra ändamål än jernvägsbyggnader, för hvilka kostnaden hör i någon mån drabba den framtid, som dock af dem skördar största fördelen.

Herr Friherre von Schulzenheim: Då förevarande Betänkande, ehuru måhända ett af de vigtigaste som vid denna Riksdag diskuterats, först i går utdelades inom Kammaren, och det nu i Riksdagens elfte timme åligger oss att besluta så vigtiga åtgärder som dem, hvilka afse Riksstatsens reglering, så må det för en hvar framstå såsom en så mycket oafvisligare pligt att lemna Utskottets förslag det noggrannaste skärskådande, innan man fattar sin opinion och röstar för eller emot. Det är visserligen sannt, att en af denna Riksdags och denna Kammars ledande grundsatser har varit sparsamhet och bemödandet att åter vänja nationen att lita på sig sjelf och sin egen kraft, liksom att förhindra det landets kredit genom nya utrikes lån totalt riskerades. Men å andra sidan kan med fog frågas, om det just nu är rätta ögonblicket att med ens införa ett fullständigt strypningssystem? Jag vill ej erinra om historiens allmänna lärdomar, men så mycket må jag dock påpeka, att just i vårt land för ett sekel tillbaka tvenne partier, Hattar och Mössor, sletos om magten, huru det förstnämnda gick till väga ungerär såsom vi i den närmast förflutna tiden gjort: frisinnadt men öfverdådigt, och huru slutligen Mössorna, till våldet komma, införde en hushållning ungefär lika sträng och allvarlig, som den vi nu synas på väg att antaga. Men hvad säger historien om dessa partier? Den säger, att det hastiga omslaget var lika origtigt och beständt mycket skadligare och mera betungande än den föregående regimen, så svag och lätt sinnig den än ock varit.

För mig är Stats-Utskottets Betänkande smärtsamt, derföre att det ådagalägger tomheten och imbilskheten af de förhoppningar, som på grund af den Kongl. Propositionen rörande Statsverkets tillgångar och behof något hvar kunde göra sig om obehöfligheten af ytterligare lån. Jag vill ej låna för att skaffa landet vapen; det är mig motbjudande att tänka, det Svenska folket skall hafva utländingen ett öre att tacka för att det är starkt och fritt. Men det är flera gånger påpekadt, att det lån vi måste upptaga tillkommit för våra jernvägsbyggnader, att den balans, som Statens räkenskaper utvisa, härleder sig från sammanblandning af den allmänna utgiftsstaten och kostnaderna för jernvägarne. Jag finner det naturligt, att dessa anläggningar drifvas medelst upplåning. De kunna ej byggas med skattebidrag — det vore en uppenbar misshushållning, liksom en uppenbar orättvisa emot den närvarande generationen. Men de böra anläggas med beräkning att en gång bära sig sjelfva; och kunna de ej det, så få vi betäcka annuiteterna och nöja oss med den onätliga fördel, som dessa kommunikationsanstalter på indirekt väg bereda oss.

Och i fråga derom, *hvar* penningarne skola upptagas, så bekänner jag, att för min uppfattning ligger svaret klart: der man får dem för den billigaste räntan! Jag förmodar, att guld och silfver ej har någon Rysslukt, som kan komma en allt för patriotisk näsa att rynkas. Om man bestämmer att obligationerna skola utställas på Svenska, utan rätt för långgifvaren att bestämma det språk på hvilket de skola affattas, så inskränker man obligationernas kurs endast till Danmark, ty det är föga sannolikt, att Norge har några kapital att aflåta. Men jag inser intet skäl, hvarföre vi skulle sålunda binda händerna på Riksgäldsfullmäktige. Hvartill tjenar det att till dessa förtroendeuppdrag välja de dugtigaste männen, om man sedan binder dem till händer och fötter?

Men äfven om ett utländskt lån skulle stå ett eller annat tusental dyrare, anser jag det vara att föredraga framför lånets upptagande inom landet i närvarande ögonblick. En procent mera på 8,000,000 det gör 80,000 R:dr. Om man nu finner detta vara ett betydligt belopp, hvad skall man väl säga om 1 procent prisfall på våra fastigheter? Der äro vi uppe på 4 à 500 millioner. Men till ett sådant resultat skall man snart komma, om man ökar skatterna och på samma gång rycker kapitalen från den inhemska produktionen för att betala storartade jernvägsanläggningar. Följden måste bliiva svaghet, afmattning, ruin eller ännu värre emigration. Egendomarne äro redan fala till underpris, de skola på detta sätt gå under klubban utan spekulanter. Är det då, det frågas, rätta tidpunkten att experimentera med Statens och den enskildes ekonomiska spänstighet? Och för öfrigt — finnes icke redan detta högt lofordade obligationssystem infördt. Hafva vi ej obligationer från Stockholm, Westerås, Askersund och mångfaldiga andra städer, korporationer och bolag? Hvarföre då ständigt ropa, att vi måste en gång försöka systemet. Försoeket är gjordt — om lyckadt — lemnar jag derhän.

Det är visst lätt att säga och låter bra, att om man kan få låna penningar af sina närmaste, sin far, sin bror, sin hustru, så är det att föredraga framför att låna af en främling. Men om man derigenom sätter far och bror och hustru i svårigheter, om man tager ifrån dem hvad de behöfva för sin närings drivvande eller familjens existens, då gör man bättre att låna af en främling, som är bättre försedd.

Jag finner alltså Utskottets förslag i alla 3 punkterna oantagligt, derföre att det ej lemnar tillräckligt vidsträckt magt åt Riksgäldsfullmäktige att handla efter omständigheterna, itby att det bestämmer det språk, på hvilket vaxlarne skola utfärdas, och derföre att den tid som blifvit för deras infriande föreskrifven är alltför kort.

Beträffande slutligen sjelfva lånebeloppet, så instämmer jag med Friherre Liljencrantz deruti, att detsamma bör fixeras till 8,000,000 R:dr, då denna brist tillkommit i och för jernvägsanläggningar, likasom jag i fråga om sättet för upplåningen ansluter mig till Herr Lindströms förslag, då derigenom större handlingsfrihet åt Herrar Riksgäldsfullmäktige och större utsigter för lånetransaktionens fördelaktiga genomförande beredes.

Herr Per Nilsson från Malmöhus län: Att Utskottet skulle få uppbära klander kan man alldeles icke undra på, då man vet huru svårt det var att inom Utskottet sammanjemka de olika meningarne. Omöjligheten att framlägga ett förslag i allas tycke visar sig ock nu under diskussionen, enär knappt två talare hysa lika åsigter. En del talare hafva uppträdt emot det föreslagna lånet; andra hafva väl icke haft något emot sjelfva upplåningen, men vilja att lånesumman skulle i stället för 6,000,000, på sätt Utskottet föreslagit, bestämmas till $10\frac{1}{2}$, 8 eller 7,000,000 R:dr.

Somliga vilja att obligationerna skola ställas i Svensk mynt, i enlighet med Utskottets åsigt, utan att derföre bestämdt uttryckes om lånet bör vara inhemskt eller utländskt, andra deremot föredraga utländskt lån. Tänker man emellertid efter, huruledes det tillgiick vid föregående Riksdagar, då Staten vaxlade med millioner som en enskild person med kopparslantar, och hvar och en sökte draga åt sin pung, så synes det vara på

tiden att nu inslå en annan väg. Staten har riksdag efter riksdag uppträdt såsom lånesökande på den utländska penningemarknaden, och har det nu visat sig att Riksgälds-kontoret icke längre kan honorera alla de förbindelser Riksdagen ålagt detsamma fullgöra. Deraf den allmänna ande, som på sednare tider, allt sedan år 1862, gjordt sig gällande att man nu bör köra sakta i backarne. Sistlidne riksdag vågade vi icke åläggja Riksgälds-kontoret att upptaga ett nytt lån och äfven nu visa sig farhågor för utländsk ytterligare skuldsättning. Äfven om vi nu besluta upptagandet af ett utländskt fonderadt lån, så är stor fara för handen, att Riksgälds-kontorets Fullmäktige ej skola lyckas i en dylik negotiation, i hvilket fall samma förlägenhet som nu skulle möta näst sammanträdande Riksdag. Vi hafva derföre nu icke annat att göra än att bifalla första punkten. Äfven har uttalats ogillande mot Utskottets förslag att under detta år höja bränvinsskatten samt tullen å åtskilliga artiklar, för hvilka enligt Riksdagens beslut förhöjd tull från och med nästa års början skall ega rum, men detta är väl icke svårare än hvad inträffade vid Franska traktatens afslutande, då ett tillägg i fråga om tullförhållandena tillkom att gälla under löpande året. Äfven de talare, hvilka med värme då förordade den Franska traktaten, uppträda nu med påstående, att det skulle vara stridande mot grundlagen att under innevarande år tillämpa de beslutade förhöjningarne i tull- och bränvinsskatt. Att härigenom en rubbning i handelsförhållandena kan uppstå är väl samnt, men sådant får väl den enskilde underkasta sig då fosterlandets väl så fordrar. Förr, då exportförbud tillämpades, åstadkoms derigenom en tryckning för handelsverlden, men dessa förbud godkändes likväl, och så hoppas jag äfven skall blifva förhållandet med ifrågavarande förhöjningar i tullar och bränvinsskatten. För min del har jag icke biträdt beslutet om högre tullar och förhöjning i bränvinsskatten, men då nu ett sådant beslut fattats, så auser jag att detsamma ju förr dess heldre bör träda i verkställighet, så att den högre inkomsten dess förr må ingå till statskassan. Icke heller har jag något hopp att genom dröjsmål med tillämpningen af nämnda beslut konsumenter under tiden skola bekomma varan till bättre pris, ty detta höjer sig nog i allt fall. Det är värdigt nationen att, då Statsverket händelsevis råkat i förlägenhet, hvar och en frambär sin skärf till densammas afhjelpande, så att icke, genom beslut om nytt lån utrikes, man bereder de långifvande tillfälle att än ytterligare stegra sina pretentioner. Om vi betänka hvad betydelse det har att ega en politisk frihet, så böra vi icke heller förgäta vigten af den finansiela friheten, men huru skola vi väl kunna lyckas att bibehålla denna, om vi år efter år upptaga utländska lån och derigenom göra oss till slafvar under en utländsk penningeskuld? Allt vårt sträfvannde och arbete går ju ytterst derpå ut att söka afbetala denna skuld! Hvarföre icke då börja dermed något tidigare? Detta kan ske, om vi nu slå in på den väg Stats-Utskottet för oss antydt, och kunde detta blifva ett godt hjulspår för en kommande Riksdag. Härigenom skulle ändtligen sättas en gräns för de obilliga anslagsfordringar, som likt och olikt framträda hvarje riksdag. Under loppet af de sednare åren hafva vi kommit derhän, att Staten måst åtaga sig omsorgen om allt, såsom att bygga vägar och sänka sjöar m. m. alldeles

alldeles på samma sätt som på sista tiden inträffat uti Italien, der den enskilda företagsamheten slutligen blifvit alldeles försoffad; jag ville önska att vi aldrig måtte komma derhän.

I öfverensstämmelse med de åsigter jag sålunda uttalat, önskar jag bifall till Utskottets hemställan i första punkten.

Herr Medin: Då den siste talaren började sitt anförande, förklarade han det han icke väntat sig annat, än att Utskottets ifrågavarande Memorial skulle möta klander, men sedermera uttalade han sig sjelf med beröm derom och sökte till förmån för detsamma anslå känslorna hos Kammarens ledamöter. Han frandrog derunder argumenter, som jag icke väntat få höra från det hållet, då han nemligen vidrörde de obilliga anslagsfordringarne för järnvägar m. m. Hvad nu angår tillämpningen redan i år af de förhöjda tullsatserna och af bränvinsskatten, så kan jag icke förmå mig att tro annat, än att man härigenom skulle träda grundlagen allt för nära, om icke rent af bryta mot densamma. Nuvarande 61 § i Regeringsformen hade visserligen förut samma lydelse som nu, men man hade under förra Representationen slutligen kommit derhän, att man tilltrrodde sig kunna vrida och vända grundlagsparagraferna eftersom det för ögonblicket bäst passade sig. Nu, då nya Representationen första gången sammanträder, bör vår första pligt vara och sedan alltid förblifva att hålla grundlagen i helgd och således icke uppriva en gång fattade beslut. Hvarken den Kongl. Propositionen eller någon enskild motion gifver anledning till att låta de höjda tullsatserna samt bränvinsskatten träda i verksamhet redan innevarande år. Motion i ämnet väcktes visserligen inom Bevillings-Utskottet, men utgången deraf är mig obekant. Sedan vi en gång godkänt det Bevillings-Utskottets Betänkande, hvori fanns uttryckt tiden när den högre bevillningen skulle taga sin början, så böra vi väl icke nu riva upp samma beslut och gifva detsamma den tydning Stats-Utskottet antyder; för min del kan jag åtminstone icke godkänna ett sådant handlingssätt. Visserligen skulle det kunna hända att härigenom skulle kunna beredas Staten större inkomst af bränvinsskatten, då möjligt är att bränningen instundande höst uppdrifves till det yttersta och vida utöfver hvad annars skulle varit fallit, men jag tror likväl icke att denna uträkning är så säker, ty för att skörda någon särdeles vinst, erfordrades ju att behålla varan öfver vintern till nästa år, men härtill behöfves allt för stora förlagskapital, att nu icke tala om de stora utgifter allenast till kärl att deri förvara bränvinet, för att man icke skulle vara berättigad till det antagandet, att någon så häftig forcering af bränvinsbränning instundande höst just icke är att emotse. Dessutom anser jag det icke vara påkalladt att hysa afund därför, att instundande höst någon starkare bränning möjligen kunde inträffa, då ju i allt fall den nuvarande bränvinsskatten af 60 öre ingalunda är obetydlig, samt statsinkomsterna af bränvinsbränningen uppgå till högre belopp än alla de andra statsintraderna sammanlagda. Hade deremot Franska traktaten varit oafslutad och man velat lägga högre tull på lyxartiklar att tillämpas redan detta år, så skulle jag icke haft något att erinra, lyser deremot en annan åsigt i fråga om nödvändighetsartiklar, hvilket kaffe och socker numera

kunna anses vara. Hvad beträffar sjelfva ordet brist, som här blifvit användt, så, då jag vet att densamma härleder sig från anslagen till jernvägsbyggnaderna samt ehuru jag äfven känner att den uppgår till vida högre belopp än hvad här uppgifvits, kan jag likväl icke finna att någon verklig statsbrist förefinnes.

Emellertid vill jag icke längre uppehålla Kammaren utan yrkar, att, med afslag å Utskottets hemställan, Kammaren ville fatta beslut i enlighet med Herr Lindströms förslag, deri jag instämmer.

Herr A. A. Anderson: Icke heller jag kan gilla Utskottets hemställan i denna punkt, och hade jag väntat att Utskottet skulle framlagt en detaljerad utredning rörande hvad som verkligen är att anse såsom statsbrist och hvad som egentligen härrör från jernvägsbyggnaderna. Denna sednare brist anser jag böra betäckas genom upplåning att genom amortering afbetalas och icke, helst under sådana tider som nu, på en gång drabba det nog ändå hårdt betungade folket. Jag vill derföre i fråga härom förena mig i förslaget om lån till belopp och på vilkor Herr Friherre Liljencrantz uppgifvit. Hvad åter angår tillämpningen redan detta år af de förhöjda tullsatserna å socker och kaffe samt af den förhöjda bränvinsskatten, så har jag, då frågan om dessa förhöjningar förevar till behandling, motsatt mig desamma, af skäl hufvudsakligen att de komma att drabba synnerligast den mindre bemedlade befolkningen, och då nu en gång beslut om en sådan förhöjning fattats, så är väl derom icke något vidare att säga, men jag hade likväl trots att man skulle lemnat oss i fred detta år och först med början af nästa år tillämpa dessa beslut. Inom Bevillnings-Utskottet väcktes visserligen en motion derom, att besluten om dessa förhöjningar skulle genast träda i verket, men den blef afslagen och detta, såsom jag tror, med rätta.

Herr Murén: Det nu föredragna Memorialet har verkat nedslående på mig, dels emedan jag icke vet huru denna viktiga fråga nu i Riksdagens sista timme skall kunna rationelt lösas, och dels emedan saken i sin helhet kunnat vara bättre ordnad, om den icke från början kommit så att säga på villoväg. Hade Kongl. Maj:t redan vid Riksdagens början gjort framställning om sättet för betäckande af den då kända statsbristen, så hade frågan nu kunnat vara i en vida bättre ställning. I Statsrådsprotokollet finnes omförmäld en brist vid 1867 års slut af 7,800,000 R:dr samt för 1868 en brist af 2,200,000 R:dr, men endast den sednare har Regeringen ansett sig böra taga i beräkning vid statens uppgörande samt öfverlemnadt åt Riksdagen att draga försorg om sättet för fyllande af öfriga bristen. Jag skulle emellertid önska, att för framtiden Kongl. Maj:t ville taga initiativet i dylika saker. Samma förhållande gäller i fråga om tillämpningen redan innevarande år af beslutet om de höjda tullsatserna samt den högre bränvinsskatten. Jag vill nu icke yttra mig vidare i denna del af saken, ehuru det onekligen förefaller besynnerligt att yttra sig och besluta angående beloppet af upplåningen, innan man ännu vet om dessa högre tullar och bränvinsskatt skola tillämpas redan detta år. Man har numera kommit in i en labyrint och detta hufvudsakligen, emedan man fått den fixa idéen att icke mera upptaga utländska lån. Sannerligen jag

vet hvarifrån denna idé har kommit. Dessutom är det väl sent att numera tala härom, sedan man anslagit medel till fortsättandet af jernvägsbyggnaderna och detta under förutsättning att dessa medel skulle anskaffas medelst lån; — åtminstone måste jag tillstå att jag för min del så fattat saken, ty sannerligen jag annars skulle biträdt besluten härom, emedan jag ingalunda vill vara med om att utpressa högre skatter af folket i och för jernvägsbyggnader. Vill man icke från andra länder anskaffa medel, så är det bättre att vara utan jernvägar. Det är icke Sverige allena, som fått underkasta sig hårdare villkor vid på sednare tiden upptagna utländska lån; äfven andra länder hafva måst vidkännas samma öde. Dessutom tror jag icke att landet egentligen förlorar på att betala något högre lånevillkor, om i betraktande tages den stora fördelen att få sina jernvägar något tidigare färdiga. Det visar sig redan att jernvägstrafiken lemnar ett ej obetydligt öfverskott till bidrag för annuitetsliqviden å jernvägs-lånen, och enligt af Jernvägsbyggnads-styrelsen och Trafikstyrelsen framlagda högst försigtigt uppgjorda kalkyler visar sig, att, om ytterligare 30,000,000 R:dr upplånades till fullbordande af jernvägsnätet, så skulle jernvägstrafiken år 1884 lemna fullt öfverskott till annuiteternas betalande, och intill denna tid skulle af statsmedel, utöfver hvad jernvägsöfverskotten lemnat, åtgå till annuiter endast 28,000,000 R:dr. Emot denna ringa uppoffring under loppet af 18 år skulle våra efterkommande således år 1884 hafva detta jernvägsnät gratis. Icke kan jag finna något skäl hvarföre vi icke skulle föredraga att upplåna medel utrikes, såvida lån der kan erhållas på billigare villkor än här hemma. Jag anser derföre att man bör åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret öfverlemnas att skaffa penningar på det håll, der de kunna fås till bästa pris, men icke vill jag bereda tillgångar genom ökade skattebördor. Våra efterkommande skola säkert heldre taga på sig skuld, än de vilja se landets näringar och industri i ruin och lägervall. Jag har dessutom svårt att förstå, hvarifrån man nu fått den idéen att så stora penningtillgångar finnas i landet, då man under lång tid hört helt annat uppgifvas; någon konsekvens i detta resonnement finnes åtminstone icke. Nu återstår icke någon annan utväg än att på ett eller annat sätt söka till Riksgälds-kontoret återbära de medel, som blifvit Kontoret afhända, samt att för sådant ändamål uppdraga åt Riksgälds-fullmäktige att anskaffa penningar, der de bäst och billigast kunna fås; och om nu sådant kan ske utrikes, så ser jag i sanning icke något ondt deruti. Ja äfven om ett utländskt lån icke skulle blifva billigare än ett inhemskt, så föredrager jag likväl det förra framför att utsuga landet genom att beröfva det allt rörelsekapital. Här har mycket ordats om, huruvida grundlagen möjligen skulle lägga hinder i vägen för tillämpningen under innevarande år af beslutet om högre tullsatser och den högre bränvinsskatten; för min del kan jag dock icke finna att så är förhållandet, ty 61 § Regeringsformen säger blott att bevillingen skall utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevillingen af Riksdagen fastställd blifver, men Riksdagen måtte väl ega rättighet att derutöfver ytterligare öka bevillingen. Äfven har man antydtt att beslutet om den förhöjda tullen och bränvinsskatten borde kunna redan i år tillämpas, lika väl som den Franska traktaten genast trädde i verkställighet, men med denna var det ett helt annat förhållande, ty densamma afsåg allenast ned-

sättningar i då gällande tullsatser, till hvilken åtgärd Regeringen onekligen var berättigad, hvaremot nu är fråga om förhöjning i tullbestämmelserna, hvarom väl Riksdagen men icke Regeringen kan besluta. Hvad angår den beslutade högre tullen å artiklarne kaffe, socker och tobak, så kan det väl på det hela taget göra detsamma, om beslutet härom redan innevarande år träder i verkställighet, enär åtminstone jag för min del icke hyser någon farhåga därför, att vi hafva att emotse en större import instundande höst, ty räntan på det kapital, som skulle läggas i varorna, komme säkert att äta upp tullen, hvartill komme risken att, såsom ofta nog händer, priset möjligen faller till våren, men deremot är det ett helt annat förhållande med bränvinsskatten. Väl skulle kunna sägas att tillämpningen för innevarande år af beslutet om den högre bränvinsskatten skulle kunna föranleda en stark bränvinsbränning till hösten, och, då härtill erfordras stora kapital, möjligen bidraga till en penningkris, som kunde blifva för mången ganska känubar. Men stadgandet i den nu beslutade bränvinsbränningsförfattningen om drawback för export af bränvin gör emellertid, att det torde vara nödigt att beslutet om den högre bränvinsskatten träder i verket redan detta år, ty annars skulle ju inträffa att Staten finge betala 70 öre per kanna i drawback för bränvin, som i skatt inbragt Staten allenast 60 öre per kanna. Skall nu den högre bränvinsskatten redan i år träda i verket, så torde kanske, för konsekvensens skull, äfven de högre tullsatserna å kaffe, socker och tobak jemväl i år tillämpas, ehuru jag annars helst skulle sett att båda delarne kunnat undvikas under nu löpande året.

Beträffande sjelfva hufvudsaken eller frågan om lånet så hemställer jag, huruvida icke Kammaren skulle vilja, i enlighet med Herr Lindströms förslag och på af honom uppgifna vilkor, besluta upptagandet af ett lån å 10,500,000 R:dr samt öfverlemna åt Riksgäldsfullmäktige att härom gå i författning. Visserligen kan det tyckas att, derest beslutet om den högre tullen och bränvinsskatten sättes i verket redan detta år och således derigenom högre inkomst beredes Staten, nyssnämnda summa möjligen kan anses vara väl hög, men man kan ju i så fall besluta ett tillägg af innehåll att Riksgäldsfullmäktige må ega att nedsätta den blifvande lånesumman under detta belopp, för den händelse hela summan icke skulle anses vara af nöden; dock tror jag behof deraf nog förefinnes, helst om vi erinra oss att för fortsättandet af Nordvestra stambanan anvisats medel till allenast hälften af det belopp, Kongl. Maj:t för ändamålet äskat, samt vi tillika betänka att denna bana icke kan gifva någon afkastning förrän den blir färdig, hvarföre det nu är misshushållning att fördröja dess fullbordan. Emellertid slutar jag med uttalandet af det hopp, att Regeringen nästa riksdag ville framlägga ett mera detaljeradt finansförslag än hvad denna riksdag varit förhållandet, ty jag anser det icke vara lämpligt att helt och hållet öfverlemna omsorgen om statsbehofvens fyllande åt Riksdagen.

Herr Björck:

Herr Hierta: Uti en debatt sådan som den ifrågavarande, der talaren måste röra sig med en mängd siffror, hvilka åhörarne icke kunna

bibehålla i minnet, är det svårt att kommendera den allmänna uppmärksamheten. De, som hört den nästföregående talaren, hafva otvifvelaktigt funnit, att han, å Utskottets vägnar, på ett tillfredsställande sätt vederlagt största delen af de anmärkningar, som blifvit gjorda emot Utskottets nu förevarande Memorial. Oaktadt den korta tid vi nu hafva kvar af riksdagen och ehuru en mängd af talare redan anmält sig till att afgifva yttranden i frågan, måste jag ändock be att få upptaga några ögonblick af Kammarens tid för besvarande af de invändningar emot Utskottets förslag, hvilka icke förut blifvit bemötta.

En talare har beklagat sig deröfver, att detta viktiga Memorial inkommit till Kammaren i elfte timmen och det ser ut så, som hade man velat med detsamma tillstålla en öfverrumpning. I anledning häraf ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att detta Memorial egentligen innefattar en slutlig vidräkning med afseende å de beslut, Riksdagen förut fattat och de nädiga hemställanden, hvilka Kongl. Maj:t vid riksdagens början afgifvit. Någon öfverraskning är således icke afsedd med Utskottets inkomna förslag, utan det ligger i sakens natur, att detta Memorial måste vara bland de sista. För att medhinna statsregleringen har Riksdagen, såsom vi veta, haft en ovanligt kort tidrymd för sig utstakad; och då ärendena lika fullt nu medhunnits, så synes deraf, att såväl Stats-Utskottet som Kamrarne arbetat allt hvad de förmått.

En annan anmärkning, hvarmed man framkommit, är den, att Stats-Utskottet i detta Memorial kommit till ett icke tillfredsställande resultat, då det sammanblandat trenne olika saker eller affärer, nemligen ordinarie statsregleringen, extra statsregleringen och Riksgälds-kontorets affärer och förhållanden. Häruti ser jag dock icke, att Utskottet handlat origtigt, ty 39 § Riksdagsordningen innehåller: "Stats-Utskottet — — åligger att granska, utreda och uppgifva Stats- och Riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning samt föreslå ej mindre hvad till fyllandet af deras behof erfordras, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna, än äfven beloppet af de summor, hvilka jemlikt 63 § Regeringsformen, skola rör särskilda händelser afsättas, så ock att uppgifva huru mycket bör genom bevillningen utgöras." Under sådana förhållanden tror jag Utskottet icke hafva gått längre, än ofvan åberopade paragraf medgifver och det haft rätt och skyldighet till.

Hvad nu angår första punkten som är föredragen, eller om upplåning af 6,000,000 R:dr emot obligationer i Svenskt mynt, så har emot denna punkt det viktigaste inkastet under öfverläggningen blifvit gjort, och hvilket gifvit den andre representanten från Göteborg, Herr Lindström, anledning att vilja kassera punkten samt i stället föreslå en upplåning i utlandet af 10,500,000 R:dr, hvarförutom denne talare förundrat sig öfver den fixa idé, som skall fattat Utskottet, då det föreslagit att skaffa beloppet ovilkorligen inom landet, i stället för att upplåna medlen på sådant ställe, der de kunde erhållas för bästa pris. Det har ock verkligen, rörande denna fråga, varit en ganska allvarlig öfverläggning inom Stats-Utskottet. En annan representant från Göteborg, Herr Björck, har dock redan till en del besvarat denna anmärkning och utredt anledningen hvarför det varit svårt att vända sig till utlandet för afhjelpande af denna tillfälliga brist, äfvensom Herr Björck fästat uppmärksamheten på, att vi icke nu hade

kunnat få något utländskt lån utan strängare villkor, än de nu för dylika lån beviljade; men för besvarande af denna samma fråga, anser jag mig likväl tillika böra fästa Kammarens uppmärksamhet på en annan ganska vigtig omständighet. Det torde vara hvar och en af Kammarens medlemmar bekant eller antagas åtminstone, att hypotheksbanken ämnar för jordbrukets räkning upptaga ett utländskt lån, till beloppet troligen ganska stort. Stats-Utskottet har derföre trots, det Staten icke borde konkurrera med hypotheksbanken på den utländska marknaden. Detta är i min tanke en ganska vigtig omständighet, ty skulle en sådan konkurrens uppstå, så skulle det först och främst nödvändigt verka ofördelaktigt på kursen af obligationer; och för det andra, om båda lånen blefve beviljade, så komme måhända tillflödet af penningar blifva så stort, att det, på sätt som förut en gång inträffat och hvilket vi något hvar minnas, kunde gifva anledning till mindre försigtighet i affärer och till ett öfverflödigt lefnadssätt. Dessutom tror jag icke att upptagandet af de 6 millionerna inom landet behöfver, såsom en föregående talare förmenat, åstadkomma ett snörpnings- eller strypningssystem eller blifva för jordbrukarne särdeles betungande, isynnerhet som det föreslagna lånet icke är så symnerligen stort. Om nemligen hypotheksbanken upptager ett större lån, så är ju ändamålet dermed, att de jordbrukare som anmält sig till andelar deri skola med hvad de sålunda erhålla utlösa de första inteckningarne i sina egendomar, och det synes mig då icke olämpligt, att ett tillfälle finnes för inteckningarnes nuvarande egare att i Statens obligationer placera en del af de penningar som blifva lediga samt derigenom grundlägga ett inhemskt foudsystem; ehuru jag måste bekänna att det enligt min föreställning vore bättre, om Staten kunde undvika all skuldsättning, men hvilken åsigt nu mera tyvärr blifvit gammalmodig.

För att vi icke må skada vår statskredit i utlandet och då liqviderandet af ifrågavarande lån skulle ske inom 3 eller 4 år, anser jag det vara bättre, att vi för denna korta tid underkasta oss någon måhända större ränta eller kapitalrabatt, genom att taga detta tillfälliga lån inom landet. Dessa omständigheter äro tillräckliga för mig att bifalla Utskottets förslag. Man har omtalat origtigheten deraf att begagna Statsverkets besparingar, för att dermed bygga jernvägar. Detta är visserligen till en del sannt och ingen har heller bestridt att för sådant ändamål helt och hållet undvika utländska lån. Men jag ber dock få erinra, att under nästförfutna riksdag inkom en nådig Proposition, hvori framställdes den principen, att tyngden af jernvägsanläggningen icke borde *helt och hållet* läggas på den nuvarande generationen utan äfven på våra efterkommande, och detta är ju något helt annat än hvad man på den sista tiden yrkat: att kostnaden för byggandet af jernvägen *endast* borde läggas på efterkommande. Nu har också Stats-Utskottet icke sagt, att dessa anläggningar böra verkställas medelst Statsverkets besparingar, utan med den behållning som af jernvägarne kunde erhållas, enär derigenom Jernvägsstyrelsen skulle iakttaga bättre hushållning för att få så stort öfverskott som möjligt. På grund af hvad jag nu yttrat och då Riksdagen redan fattat sina beslut i afseende på förhöjning i bränvinsskatten och tullafgifterna, anser jag det icke vara behöfligt att nu besluta upplåning af 10,500,000 R:dr. Man har väl sagt, att, om något öfverskott uppstode, detta kunde användas till Nordvestra

stambanan, men om ytterligare anslag dertill tillkommer det nästa Riksdag att besluta. Utskottet har här ej annat att göra än att föreslå medel till Statsbristens fyllande.

I fråga om tiden, då Riksdagens beslut om förhöjning af tullen på vissa importartiklar och af bränviustillverkningsafgiften skall tillämpas, är jag af samma åsigt som Utskottet. I likhet med hvad Herr Björck yttrat, anser äfven jag det vara ytterst sällsynt, att importaffärer bedrifvas på det sätt, att förtullad vara säljes. Nog äro säljarne så försigtiga, att de icke förbinda sig att här leverera tullbehandlade artiklar, så att dermed läser icke vara någon fara, hvaremot, derest vi icke nu skulle under detta år tillämpa ofvannämnda förhöjningar, många torde blifva förledda att spekulera mer, än tillbörligt vore, samt dymedelst förorsaka svåra kriser.

Då jag icke vill längre uppehålla Kammarrens tid, yrkar jag endast bifall till Utskottets förslag.

Herr vice Talmannen Mannerskantz: Såsom förut är anmärkt är det nu föredragna ärendet ett af de viktigaste, som under riksdagen förevarit och af den beskaffenhet, att dess afgörande på det ena eller andra sättet kan kraftigt inverka på våra framtida ekonomiska förhållanden, med hänseende till både den allmänna och enskilda hushållningen och välmågan i landet. Jag vill derföre yttra några ord.

Jag är förvissad, att de flesta af landsbygdens härvarande ombud, lika med mig, ej blott fattat sitt erhållna uppdrag sålunda, utan äfven sjelfva haft den bestämda föresatsen då de hitreste att så mycket som möjligt försöka att spara med Statens utgifter samt förhindra påläggandet af nya skattebördor äfvensom ock att undanröjja eller lindra det förlagsbetryck, som nu häftar vid jordbruket. Olyckligtvis har förhållandet dock måst blifva motsatt. Vi hafva vid denna riksdag endast kunnat spara på några snärre utgifter, men deremot icke kunnat underlåta att besluta om några för landets säkerhet nödiga stora statsanslag och ej heller hindra nya pålagors tillkomst. Orsaken till att vi sålunda måst handla emot vår förut hysta önskan och afsigt är, att vi genom föregående Riksdagars åtgärder och beslut hafva ärfit en statsbrist af 8 till 9,000,000 R:dr, och då härtill lägges hvad som är behöfligt, om vi icke helt och hållet skola afbryta fortsättningen af den påbörjade Nordvestra stambanan, så uppstår en statsbrist af omkring 11,000,000 R:dr, som ej har gemenskap med den egentliga regleringen för år 1868. Äfven för detta år förslå dock icke de förut vanliga inkomsterna att fylla de dels till fullföljande af redan påbörjade, af föregående Ständer beslutade företag, och dels till oundvikliga omkostnader för vårt försvar erforderliga stora utgifterna.

Under dessa förhållanden hade det, enligt mitt förmenande, varit rättast och klokast att genom ökade skattebevillningar af olika slag blott fylla bristen i den statsreglering för år 1868 som vi hafva att uppgöra -- men genom upplåning utom eller inom landet söka anskaffa medel till fyllande af den statsbristen, som vi påträffat genom våra företrädares åtgöranden, samt till fortsättning af Nordvestra stambanan. Stats-Utskottet har likväl icke gjort detta, utan deremot så småningom ledt oss till att pålägga landets innevånare nya skatter till belopp af flera millioner, och vill nu slutligen vidare förmå oss att, såsom föreslås, inom landet

upplåna 6,000,000 R:dr. Härigenom inträffar, att man kommer att från allmänna rörelsen indraga vid pass 15,000,000 R:dr genom ökad skatt från bränvinsbränningen, förhöjda tullintrader, bankovinstens aflemnande i förtid samt genom den upplåning, som föreslagits skola ske endast inom landet, och hvilken indragning måste blifva så mycket kännbarare, som, då det finnes en betydlig utländsk skuld att i år betala, verkställigheten deraf måste föranleda till en minskning jemväl af de i landet kringlöpande rörelsemedlen.

Tiden att nu inom landet upplåna penningar för Statens räkning anser jag vara den mest olämpliga. Om en sådan upplåning skulle ansetts kunna göras utan skadlig inverkan på landets rörelse, hade den bort ske förut, då penningetillgångarne voro större än nu då alla näringar lida af förlagsbetryck; men att medan detta lidande oförminskadt fortfar föreskrifva, att upplåningen får ske endast inom landet, anser jag vara orätt och ledande till både allmän och enskild förlust.

Väl gillar jag och har länge och ifrigt förordat åstadkommandet af en inhemsk obligationsrörelse, men jag har trott och tror ännu att den bör införas hufvudsakligast till jordbruksnäringens fördel för att åt den samma skaffa nödiga förlagsmedel.

Den näst föregående talaren har förmenat, att, om Staten skulle verkställa den nu föreslagna upplåningen i utlandet, det kunde inträffa, att Staten komme att konkurrera med allmänna hypoteksbanken på för denna bank skadligt sätt; men jag hemställer, om det icke är ännu sämre att Staten kommer och konkurrerar med samma bank på den inhemska kapitalmarknaden och derigenom ytterligare ökar den dragning af förlagsmedel från jordbruket som under de sednaste åren alltmera vunnit i styrka — äfvensom ock att om någon upplåning i utlandet bör ske, denna väl måste göras på förmånligare vilkor för hela samhällets räkning genom Staten än genom hypoteksbankers uppträdande såsom lånesökande på den utländska penningmarknaden. Jag skall dock icke hafva något emot, att man nu försöker sätta några statsobligationer i rörelse, men under vilkor likväl att man här upptager blott någon mindre del af den summa, som skall upplånas. Jag medgifver väl, att om allenast de af Utskottet föreslagna 6 millionerna skola upplånas, man för ett sådant tillfälligt mindre låns upptagande åtminstone icke bör föreskrifva att den utländska krediten skall tagas i anspråk; men då den gamla bristen som skall fyllas fortsättande nästa år föreslagna 2,000,000 R:dr för att icke göra för tvärt afbrott i dessa arbeten, väl kunde tåla någon förhöjning, samt det möjligen kan hända att penningställningen i utlandet undergår en gynnsam förändring, tror jag icke att vi nu böra binda händerna på Fullmäktige i Riksgälds-kontoret genom att bestämma hvarken ett så lågt lånebelopp som det föreslagna eller någonting om hvarest penningarne skola upplånas, så att det ej må kunna ske vare sig utom eller inom landet. Få Fullmäktige penningar på bättre vilkor inom landet, så måga de taga dem der, men det kan inträffa, att konjunkturerna för lån i utlandet blifva bättre än här hemma, helst vi icke veta huru det kan gå på hösten med årsväxten, som, derest den misslyckas, kan gifva anledning dertill, att vi, om Utskottets förslag antages, då vi måste göra uppköp af spanmål och be-

tala skuld i utlandet på samma gång som Riksgälds-kontoret tvingas att göra en större upplåning uteslutande här i landet, derigenom framkalla en högst förderflig strypande inverkan på allmänna rörelsen. Jag anser derföre, att Utskottet handlat orätt uti att binda Fullmäktige i Riksgälds-kontoret vid det stadgandet, att obligationerna skola vara endast i Svenskt mynt, utan bör lånet få upptagas antingen inom eller utom landet, hvarest det låter sig göra till bästa nytta för oss. Då jag således instämmer med Herr Lindström i hufvudsak, vill jag dock deri hafva den ändring, emedan jag anser hans förslag till upplåning för högt, att 8,000,000 R:drs upplåning må vara tillräcklig. Rättast skulle jag dock anse att penningarne upplånades i mån af behof. Andra punkten i förslaget skulle jag icke vilja bibehålla oförändrad, utan önskar jag att åt Fullmäktige lemnas friare händer, äfven i afseende på sättet för obligationernas infriande.

I afseende på frågan om uttaxerandet genast af de utaf Riksdagen beslutade tullavgifterna å vissa importartiklar samt den omedelbara verkställigheten af bestämmelsen om förhöjning af bränvinstillverkningsavgiften, kan man för sig framställa den frågan, huruvida en sådan utdebitering af beslutade bevillningsavgifter, att utgå redan under innevarande år, är vare sig grundlagsenlig eller lämplig. I förra afseendet, eller om grundlagsenligheten, finner jag det vara för sent och derföre blott ledande till tidsspillan att yttra mig; men angående lämpligheten vill jag uttala den mening, att, ehuru jag helst skulle önska, att den beslutade förhöjningen genast kunde sättas i verket, jag dock, då man redan genom föregående beslut har bestämt så väl om tullsatsernas belopp som om tiden för deras utgörande, jag icke kan numera biträda ett sådant förslag, som ändrar af Riksdagen fattade beslut, i förlitande på hvilkas bestånd kanske många affärsuppgörrelser redan hafva blifvit grundade. Och bestämna vi upplåningen till högst 8,000,000 R:dr, så torde man ock kunna undgå att behöfva föreskrifva de nyssnämnda förhöjningarnes påläggande tidigare än förut alltid vanligt varit.

Herr Grefve Posse: Det har för mig ingalunda varit öfverraskande, att förevarande Memorial icke skulle blifva af Kamraren väl emottaget. Snarare var jag förvissad om motsatsen. Detta obehag hade dock för Utskottet varit lätt att förekomma, genom att helt enkelt föreslå den redan förut anlitade utvägen att upplåna medel för bristens fyllande. Genom att så gå till väga, skulle ock Utskottet orsakats långt mindre besvär, än det nu haft. Efter noggrann granskning af förhållandena har Utskottet dock kommit till det resultat, som i Memorialet föreligger oss. Utskottet har utgått från den synpunkten, att, då den summa, som behöfde anskaffas, icke öfverstege 10,200,000 R:dr, denna summa vore för liten att blifva föremål för ett utländskt fonderadt lån. Utskottet har dessutom ansett, att vår utländska kredit, som, då vi under sistlidna riksdag icke upplånade utländska kapital för våra jernvägsanläggningar m. m., stärktes, utan tvifvel ännu ytterligare skulle stärkas derigenom, att vi ådagalade, det våra behof vid denna riksdag jemväl kunde fyllas af egna tillgångar. Våra vanliga långifvare skola finna, att det icke är så farligt med oss och våra affärer, då vi kunna, utan att anlita dem om lån, fortsätta våra jernvägs-

byggnader. Detta har varit anledningen till, att Utskottet bestämt obligationerna i Svenskt mynt. För min enskilda del ligger det icke i min plan för de framtida jernvägsbyggnaderna, att dessa skola fortsättas endast med de tillgångar, som genom beskattning plus inkomsten af jernvägarne kunna beredas. Tvärtom önskar jag att fortsättningen af jernvägsbyggnaderna icke sker långsamt, hvarföre och när gynsamma konjunkture inträffa, man bör med lånade penningar påskynda och fullborda dessa anläggningar.

Då jag nu biträder Utskottets förslag, önskar jag, att man icke må tolka mina ord så, som skulle jag vilja afbryta fortsättningen af jernvägsanläggningarne. Jag tror det vara förhastadt, då man uppgifver, att den ökade bevillningen skulle uteslutande användas till jernvägsbyggnaderna. Man bör betänka, att Riksdagen beviljat 1,500,000 R:dr såsom vapens katt. Att detta belopp utgår genom särskild beskattning, torde ej vara farligt.

För min del har jag, så länge jag förmått, bestridt den ökade tullbeskattningen och förhöjningen i bränvinstillverkningsafgiften, men då man lagt ökad börda på den fattiga befolkningen, så anser jag icke annat än rättvist och billigt, att den bättre lottade äfven i sin mån kommer att blifva tillbörligen beskattad.

Man har sagt, att en tillämpning af Riksdagens beslut om förhöjning af tullen på vissa importartiklar och af bränvinstillverkningsafgiften redan för innevarande år skulle vara grundlagsvidrig, och en talare har till och med yttrat, att, om man fattar ett sådant beslut, 61 § Riksdagsordningen kan ur grundlagarne utstrykas. Meningen med denna § är väl dock, att Representationen icke skall kunna, emot Regeringens medgifvande, minska intraderna, men icke att Representationen skall kunna förhindras att åtaga sig ökad bevillning, om den så för godt finner. Ett exempel härfpå hafva vi från 1848 års riksdag, då den extra krigsgården beviljades. Dessutom har Konungens rätt att minska bevillningen väl varit bestridd, men dock tillämpad. Flere föregående talare hafva redan så fullständigt utredt fördelarne af tillämpningen utaf Riksdagens ofvan nämnda beslut i fråga om förhöjning af tullen å vissa importartiklar m. m., att jag icke har af nöden att vidare yttra mig derom. Jag bifaller Utskottets förslag.

Herr *Widell* instämde med Herr Björck och Grefve Posse.

Herr Friherre Alströmer: Min afsigt är icke att ingå i bedömande af sättet, på hvilket Utskottet föreslagit att statsbristen skall fyllas; men då man invänt, att grundlagen skulle lägga hinder i vägen dertför, att de högre tullsatserna å vissa artiklar samt den förhöjda bränvinsskatten redan innevarande år kunde vinna tillämpning och att en i detta afseende inom Utskottet väckt fråga blifvit afslagen, så ber jag att få yttra några ord.

Beträffande första frågan, eller om hinder skulle möta för att redan i år tillämpa bestämmelserna om de högre tullsatserna och bränvinsskatten, så hafva redan föregående talare fullt tydligt ådagalagt, att så icke är förhållandet, och vill jag nu blott tillägga, att, då man åberopar 61 § Regeringsformen såsom stöd dertför, att ett dylikt hinder verkligen skulle förefinnas, det synes mig som man i så fall lika gerna kunde antaga att stiftarne af grundlagen varit nära nog hufvudlösa, ty det skulle då förutsättas, att de befarat det Representationen annars skulle åtagit sig ny bevillning under den tid den gamla bevillningen ännu utgick. I öfrigt

hänvisar jag till 66 § Regeringsformen, hvaraf synes, att Riksdagen åligger tillskjuta särskild bevilning i det fall, hvarom i nämnda § förmåles, utan att bestämmelse om tiden, hvarunder denna bevilning skall gälla, förefinnes. Hvad åter angår den inom Utskottet väckta motionen, så anser jag mig böra upplysa, att samma motion afsåg allenast en statsekonomisk fråga, och att Utskottet, emär då ännu icke med säkerhet vore känt, att statsbrist skulle uppstå, ansåg sig icke på förhand kunna i anledning af motionen fatta något beslut. I fråga ytterligare om tillämpningen innevarande år af beslutet om de högre tullarne och den högre bränvinskatten, så synes det hinder man härför vill uppställa egentligen ligga deruti, att, då en gång beslutats, det dessa högre afgifter först instundande år böra utgå, man anser sig icke kunna ändra detta beslut derhän, att de redan detta år skulle gälla; men saken kan ju då ställas på ett annat sätt, i det man beslutar att åtaga sig dessa högre skatter såsom tilläggsavgifter, att utgå äfven detta år. I sjelfva saken blir dock detta detsamma, ty kan man åtaga sig en ny skatt, så bör man väl äfven kunna besluta, att en dylik högre bevilning skall träda i verket förr än annars varit afsedt. Bevilnings-Utskottet har beräknat bränvinskatten för nästa år att uppgå till 9,800,000 R:dr och uppgifvit såsom skäl hvarför den icke kunnat upptagas till högre belopp det förhållande, att den förhöjda skatten först nästa år skall träda i verket. Denna Kammare har emellertid förhöjt den gjorda beräkningen till öfver 10,000,000 R:dr och derigenom på visst sätt uttalat, att beslutet om de högre afgifterna redan detta år bör träda i verket. Slutligen anser jag mig icke böra lemna alldeles oanmärkt den af en talare emot Regeringen gjorda förebråelse derför, att hon icke framkommit med något förslag till afhjelpande af bristen i Riksgälds-kontoret. Jag anser nemligen att, då grundlagen icke tillåter Regeringen att inblanda sig i Riksgälds-kontorets angelägenheter, det vore ett nog långt sträckt anspråk att fordra, det Regeringen ålegat inför Representationen framlägga ett dylikt förslag.

Herr Per Nilsson från Christianstads län: Då så många talare redan yttrat sig i ämnet, inskränker jag mig till att förklara, det jag i alla delar instämmer med Herr Lindström.

Herr Bergström: Jag har icke begärt ordet för att uttala något omdöme om det lämpliga eller olämpliga uti den utaf Stats-Utskottet uppgjorda finansplan. At äldre och med saker, hörande till statsregleringen, mera hemmastadde riksdagsmän inom Kammaren öfverlemnar jag att sköta debatten derom. Icke heller ämnar jag yttra mig om de verkningar, handels- och näringsverlden kan komma att röna af den åtgärd, hvarom fråga uppstått, eller att redan under loppet af detta år tillämpa Riksdagens beslut om förhöjning af tullen på vissa importartiklar och af bränvinstillverkningsavgiften, och hvilken åtgärd erfarne och insigtsfulle affärsmän förklarar vara rent af nödvändig. Det är i frågan, huruvida berörda åtgärd strider mot grundlagen eller icke, som jag önskar att få uttala min åsigt. Strede åtgärden mot grundlagen, borde man, enligt min åsigt, genast öfvergifva all tanke derpå, huru ändamålsenlig och nyttigt samma åtgärd än kunde finnas vara; ty högre än ändamålsenligheten och nyttan

står lagen. För min del är jag fullt och fast öfvertygad, att grundlagen icke lägger hinder i vägen för att redan under loppet af innevarande år tillämpa Riksdagens ofvanomförmälda beslut; och det skulle vara mig kärt, om jag hos alla Kammarernas ledamöter kunde undanrödja hvarje tvifvelsmål i detta afseende. I sådan händelse skulle, derom är jag förvissad, de sakkunnige med större tillfredsställelse och frihet deltaga i öfverläggningen om ifrågakämda åtgärd är nyttig och ändamålsenlig.

De, hvilka förmera grundlagen lägga hinder i vägen för den åtgärd, hvarom fråga uppstått, grunda sitt berörda förmenande på stadgandet i 61 § Regeringsformen, att alla afgifter, som Riksdagen under de i nästföretgående § nämnda titlar beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevilningen af Riksdagen fastställd blifver; men hvarken ordalydelsen af denna § eller de historiska fakta, hvilka förklara dess tillkomst, gifva något berättigande åt den mening, att Riksdagen skulle vara förhindrad att under löpande statsregeringsåret förhöja därför beviljade afgifter. Deremot finner den motsatta åsigten ett starkt stöd af stadgandet i Regeringsformens 60 §, att allmänna afgifter icke må utan Riksdagens samtycke kunna förhöjas, tullen å inkommande och utgående spannmål allena undantagen. Genom en vanlig och fullt berättigad argumentation i kontrakten måste man komma till den slutledning, att *med* Riksdagens samtycke kunna beviljade allmänna afgifter af ifrågasvarande beskaffenhet förhöjas. Och hvarföre skulle icke under löpande statsregeringsår förut fastställda afgifter kunna genom Riksdagens beslut förhöjas, då nya pålagor, utskrifningar af manskap eller af penningar och varor med Riksdagens fria vilja och samtycke otvifvelaktigt enligt 73 § i Regeringsformen kunna påbjudas och uppbäras? Visserligen är jemväl sist åberopade grundlagsstadgande, såsom innefattande en garanti för Svenska Folkets urgamla sjelfbeskattningsrätt och en inskränkning i Regeringens magt, affattadt i negativ form sålunda, att inga nya pålagor må utan Riksdagens vilja och samtycke påbjudas; men äfven här leder en argumentatio e contrario till den rigtiga slutföljden, att med Riksdagens samtycke kunna nya pålagor påbjudas. Antagom t. ex. att nu, medan Riksdagen är samlad, en fiende hotade oss med infall eller redan infallit i landet. Måne Riksdagen af 73 § Regeringsformen skulle vara förhindrad att bevilja nya afgifter och bidrag till landets försvar. Att antaga detta, vore i högsta grad orimligt.

En företgående talare, representanten för Carlskrona, har förmenat, att Riksdagen genom bifall till Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 25 angående beräkningen af, bland andra, tullmedlen och bränvinsbränningsmedlen skulle vara förhindrad att vidtaga den ifrågakämda åtgärden. Nu är det visserligen sannt, att Bevillnings-Utskottet såsom skäl, hvarför samtliga tullinkomsterna icke beräknades till högre belopp än 14,000,000 R:dr, anfört den omständigheten, att, enär den af Riksdagen beslutade förhöjning å åtskilliga de förnämsta kassaartiklarna, nemligen socker, kaffe och tobak, äfvensom å bränvin och sprit, först med nästkommande års ingång komme att tillämpas, någon minskning uti importen då antagligen komme att inträffa; likasom Bevillnings-Utskottet, till stöd för den gjorda beräkningen af bränvinsbränningsmedlen till allenast 9,800,000 R:dr, fört ett likartadt resonnement med afseende å verkningarne af förhöjningen i tillverknings-

afgift. Men för min del kan jag icke finna, att de förutsättningar, hvarunder Bevillnings-Utskottet uppgjort ifrågavarande beräkningar, blifvit af Riksdagen i den mån antagna och godkända, att Riksdagen kan anses hafva derigenom bundit sina händer uti nu förevarande fråga om lämpligheten att låta den beslutade förhöjningen i tullsätser och tillverkningsafgift träda i kraft redan under loppet af innevarande år.

Hvad sjelfva saken angår, tvekar jag icke att hemställa om bifall till föredragna delar af Stats-Utskottets Betänkande.

Herr Lindström: Jag skulle icke ånyo hafva begärt ordet, derest jag icke ansett nödigt att bemöta några af de under diskussionen emot mitt förslag gjorda inkast samt tillika söka att vinna öfverensstämmelse emellan de åsikter, som, i mindre väsendtliga delar skiljaktiga, dock i hufvudsak äro hvarandra hufvudsakligen lika. I fråga om formen af de blifvande obligationerna hafva de fleste talarne uttalat samma åsikter som jag, hvaremot meningarne varit delade angående beloppet af det blifvande lånet. En talare har yrkat, att detsamma måtte bestämmas till 6,000,000 R:dr, på sätt Utskottet föreslagit, en annan till 7,000,000 R:dr, en tredje till 8,000,000 R:dr och jag till 10,500,000 R:dr, hvilket sednare skett under förutsättning att tredje punkten i Memorialet, rörande särskild upplåning af medel till belopp af 2,000,000 R:dr för fortsättande af Nordvestra stambanan, skulle förfalla. Om nu dessa 2,000,000 R:dr subtraheras från det af mig föreslagna lånebelopp 10,500,000 R:dr, så återstå 8,500,000 R:dr, hvilket blott med 500,000 R:dr differerar från hvad en annan ledamot föreslagit. Min granne till venster har visserligen antydt, att så stor summå som 10,500,000 R:dr icke skulle behövas, derest icke meningen skulle vara att med lån fylla jemväl Statens ordinarie utgifter, men jag ber i detta hänseende att få hänvisa till mitt förra yttrande och de dervid af mig framlagda beräkningar samt återopade tabeller, hvilka obestriddigen ådagalägga, att här alldeles icke är fråga om fyllaudet af någon brist i och för de ordinarie behofven. De 2,000,000 R:dr, hvilka vid sista riksdag anslogos till materiel, vill Herr Björck hafva ur räkningen uteslutna, emedan de icke, enligt hans förmenande, tillhöra det fasta jernvägsanslaget. Jag medgifver det, men vill fästa hans uppmärksamhet deruppå, att, äfven utan att vi beräkna detta belopp som jemnt motsvaras af behållningen å jernvägsräkningen från år 1862, den summa Riksgäldskontoret sedan 1863 års riksdag för jernvägarne förskjutit, uppgår till den af mig uppgifna summa.

Om man nu går in på hvad Utskottet i nämnda punkt hemställt, eller lemnar frågan om upplåning af medel till fortsättande af Nordvestra stambanan öppen, så att nästa Riksdag må ega att derom vidare besluta, så och under förutsättning af Kammararens bifall härtill följer deraf, att jag i mitt förslag kan göra den modifikation, att det blifvande lånebeloppet nedsättes med 2,000,000 R:dr och således bestämmas till 8,500,000 R:dr. Detta öfverensstämmer väl icke alldeles med det af en annan talare framställda förslaget om upplåning af allenast 8,000,000 R:dr; men fordrar man nödvändigt att lånet skall bestämmas till detta belopp, så har jag väl just icke något emot att ändra mitt förslag derhän, dock under förutsättning att de 2,000,000 R:dr till Nordvestra stambanan särskildt an-

skaffas på sätt Utskottet föreslagit. Man synes alltför mycket hafva fäst sig dervid att, enligt mitt förslag, det blifvande lånet skulle upptagas utrikes, och ber jag derföre få erinra, att något sådant ingalunda ligger i min framställning, utan vill jag allenast att större frihet lemnas åt Riksgälds-fullmäktige, så att, om det skulle visa sig att lånet kunde upptagas på bättre och billigare vilkor utom än inom landet, något hinder icke må ligga i vägen för en sådan åtgärd, ty det skulle onekligen vara en mindre god hushållning att, ehuru ett utländskt lån blefve billigare, likväl upptaga det här hemma. Beträffande åter det omtvistade förhållandet, huruvida det är grundlagsenligt eller icke att redan innevarande är tillämpa beslutet om de högre tullsatserna å vissa artiklar äfvensom den högre bränvinskatten, så kan man derom i oändlighet tvista utan att likväl nöjaktigt lösa frågan. Argumenten synas mig å båda sidor lika goda, men jag tror att vi här icke hafva att dermed egentligen nu syssetsätta oss, utan fast heldre att undersöka huruvida en sådan åtgärd nu skulle vara behöflig eller ej. Jag har redan yttrat att, i min tanke, detta icke är förhållandet, och när omständigheterna äro sådana tror jag det vara bäst att undvika allt som kan i någon mån tydas såsom eludering af grundlagarne.

Att lånets upptagande utrikes skulle skada vår kredit kan jag omöjligt inse, då man i allt fall ej lär kunna portförbjuda obligationerna eller hindra dem att, såsom också förr skett med våra inhemska obligationer, på den utländska penningemarknaden placeras. Vida mera tror jag att vår kredit skulle störas om, genom det strypningssystem man nu vill införa, en mängd af våra näringar skulle blifva blottställda, och både den ena och andra i saknad af kapitaltillgångar hindras att fullgöra sina förbindelser. Det vore väl ingen fara å tärde, i fall det vore så som Herr Björck säger, att dessa penningar åter från Riksgälds-kontoret utströmma i allmänna rörelsen, men nu är förhållandet att medlen skola utgå till liqid af Kontorets utländska skuld, som skall liquideras med silfver eller vaxlar; och det torde ej vara svårt att inse att i närvarande stund en så beskaffad forcerad liqid skall på vår redan förut tryckta penningemarknad utöfva det mest förderliga inflytande. Emot mitt förslag har bland annat blifvit anmärkt, att Riksgälds-kontoret icke skulle kunna med lugn sköta sin affärsverksamhet, om det kunde befara uppsägning från långfivarens sida; detta kan naturligtvis icke vara meningen och skulle vara rent af enfaldigt, om Riksgälds-kontoret så uppgjorde lånet, att långfivaren egde uppsägningsrätt. Uppsägningsrätten bör åt läntagaren förbehållas, och detta är ingenting ovanligt vid Statslåns uppgörande. Herr Hierta invände emot förslaget om ett utländskt lån, att detta i nuvarande tidsförhållanden skulle kunna menligt inverka på allmänna hypotheksbankens låneoperationer. Jag skattar högt den värde talaren och Stats-Utskottets välvilja för hypotheksbanken, men finner ej denna privatanstalts intresse böra sättas framom Statens. Grefve Posse anmärkte att, då vi beslutat förhöja tullen å vissa nödvändighetsartiklar samt detta drabbar företrädesvis den fattigare befolkningen, så bör äfven den så kallade vapenskat-ten utgå genom bevillning, på det att jemväl de förmögnare klasserna måtte få vidkännas tungan af en hårdare beskattning; men för min del tror jag att nämnda tullförhöjning kommer att drabba alla samhällsklas-

ser, likasom ingen med undantag af dem som stå under det så kallade strecket undgår vapenskatten. Slutligen har såsom skäl för bifall till Utskottets förslag anförts, att detta redan blifvit godkändt af Första Kamraren och att det vore särdeles lyckligt, om enighet emellan Kamrarnes beslut i denna fråga kunde åstadkommas, på det Riksdagen på utsatt tid måtte kunna afslutas; men, enligt min åsigt, är saken för vigtig för att allenast ur denna synpunkt man skulle låta förmå sig att iugä på Utskottets framställningar. Jag önskar också tro, att, då man har att välja emellan sin pligt och sin hemlängtan valet icke gerna kan blifva mera än ett.

Herr Key: Vill man göra sig en klar föreställning om frågans närvarande ståndpunkt, bör man erinra sig dess historik. Man skall då finna, att dessa förhöjda tullsatser blifvit det så kallade landtmannapartiet påtrugade af det gamla systemets anhängare, icke i denna Kamraren — hvarest de vid omröstningen om dem befunno sig i minoriteten, utan genom den gemensamma voteringen i båda Kamrarna. Vidare finner man, att Stats-Utskottet, bland ett af medlen till fyllande af statsbristen, föreslagit, att dessa förhöjda tullsatser böra tillämpas redan i år så fort ske kan. Dessutom föreslår Utskottet likaledes tillämpning i år af den förhöjda bränvinstillverkningsafgiften, och slutligen att upplåna inom landet 6,000,000 R:dr — alltsammans oberäknadt tvenne års bankovinst, som blifvit redan förut nedslungad i den gapande munnen. Detta är den bästa frukten af vogue la galère regimen, detta är det arf den nya Representationen mottagit från det förflutna! — Jag ber att här få citera en författare, hvars namn ofta stått att läsa i vimpeln på denna galère, jag menar Bastiat. Han säger:

“Rikedomen, en frukt af årslångt arbete och tålmodig sparsamhet, kan icke utbreda sig ögonblickligen öfverallt. Den kan icke samtidigt och öfverallt skapa alla möjliga produkter. Den måste följa en successiv ordning, öfvergående från det rent materiella till det mera andliga. Olyckligt hvarje folk, der man af någon yttre anledning, der t. ex. styrelsen sjelf bemödar sig att gripa in i denna naturliga ordning och, i stället för enkla och grofva men nödvändiga lefnadsbegär, vill sätta andra lefnadsbehof mera upphöjda, men alltför omogna och förtidiga; der man vill förändra och våldföra arbetets naturliga riktning och bryta den jemnvigt mellan behofven och förmågan af dessa behofs uppfyllande, ur hvilken ensam framgår den nödiga garantien för ett socialt sjelfbestånd.”

Det deficit i budgeten som måste fyllas, det samhällstillstånd af allmänt betryck som förefinnes och kanske i ännu högre grad förestår — i detta allt eger den nya Representationen ingen delaktighet; den är tvungen att taga konsekvenserna sådana de äro, men den godkänner icke premisserna. Man kan, enligt mitt förmenande, icke nog skarpt accentuera denna skilnad, på det att enhver må erhålla sitt: suum cuique.

Jag öfvergår nu till besvarande af åtskilliga under diskussionen gjorda inkast emot bränvinsskattens tillämpning den 1 Oktober och de förhöjda tullarnes nu genast den 1 Juni eller Juli. Jag tror för min del, att om bränvinsskatten icke tillämpades förr än med nästa års början, skulle importen af utländsk spannmål och mjöl betydligt ökas och bränvinets pris

på våren nedtryckas öfver höfvan, under det att denna öfverproduktion och öferspekulation ofelbart måste öka det finansiella betrycket i landet och tryckningen på Riksbanken. Hvad som gäller om bränvinsskattens tillämpning i år eller icke, gäller äfven om tullarne. Man har anmärkt såsom en orättvisa, att den ene kunde få in en sockerlast straxt före den 1 Juni och en annan några dagar efteråt en dylik last. Ja, detta kan inträffa när som helst och lika väl i December. Det är och förblir omöjligt att lagstifta så, att icke något enskildt intresse får sitta emellan. Men det tillhör statsmannen att tillse, att det icke medför något allmänt lidande. Vore det fråga om att *sätta ned* helt tvärt dessa tullar, då kunde det menligt störa den enskildes företagsamhet och korsa hans spekulationer, men med *förhöjda* tullar blir det detaljisten som först får ersätta importören och slutligen konsumenten som får betala kalaset, inklusive magasinage, ränta, intorkning och Gud vet allt hvad man här uppräknat. Kan blott importören få tag i alla omkostnader, och han tar nog icke till sin kalkyl för knapp, så blir det, såsom nämnt är, konsumenten som det gäller, och som derpå i sinom tid nog erhåller räkning.

Vid redogörelsen för statsbristen har man, genom sammanblandning af jernvägarues behof och Riksgälds-kontorets medel, gått till väga likt egendomsförvaltares bokföringsmethod att i räkenskaperna balansera kostnader för byggnader och reparationer, för att visa egaren större reventy. Ja, man har snart sagdt framhållit och upptagit såsom en gifven tillgång skilnaden mellan hvad man *beslutat* att låna och hvad man *fått* låna. Man har velat göra till ett axiom, att man här i Sverige icke får bygga jernvägar med besparingar, utan att till dessa företag hör lånas utomlands, åtminstone har man velat upphöja detta till en "godkänd grundsats", såsom en talare i dag yttrat. Detta påminner emellertid om Franklins regel, att "flitigheten betalar omsider sin gäld, men förtviflan ökar den." Jag protesterade derföre mot utländsk skuldsättning utan ända och utan uppehåll såsom princip, men jag nödgas äfven betänka, särskildt för det närvarande ögonblicket, att det skulle vara mycket vådligt att nu, till råga på allt det öfriga, ytterligare draga 6,000,000 R:dr ur rörelsen, och att, då man troligen nödgas upptaga dessa 6,000,000 R:dr utomlands, det är bättre att göra detta öppet än på omväg. Ett dylikt maskeradnöje blir oss alltid dyrt. Att ställa obligationerna i enbart Svenskt mynt skall emellertid icke allenast inskränka den utländska penningemarknaden, utan, just af detta skäl, gifva den en ogynnsam kurs, men lemna premier åt våra stora inhemska kreditbolag såsom mellanhänder. Jag påyrkar derföre, att orden "i Svenskt mynt" uteslutas, och att således i fråga om formen allenast föreskrifves, att obligationerna skola ställas till innehafvarne. Beträffande slutligen den förhöjning i bevillningen, som fått namn af vapensskatt, anser jag det vara välbetänkt med afseende å utlandet, att denna skatt utgår under sådan benämning, emedan det otvivelaktigt skall lemna det intryck, att vårt land både vill och kan försvara sig sjelft.

Herr de Maré: Då den första punkten står i omedelbart sammanhang med den andra, emedan man svårigen kan bestämma beloppet af den blifvande lånesumman, innan man ännu vet huru stor bevillning skall utgöras,

utgöras, hoppas jag Kamnaren ej illa upptager, att jag yttrar några ord äfven i fråga om andra punkten. Jag får då tillkännagifva, att jag i likhet med sist föregående talaren anser att vapenskatten bör utgöras genom förhöjd bevilning, emedan det, enligt mitt förmenande, skulle vara mindre värdigt att, sedan man beslutat lägga högre tullar på åtskilliga nödvändighetsartiklar, nu undandraga sig en sådan direkt bevilning, som komme att drabba jemväl de högre och mera bemedlade samhällsklasserna. På sätt representanten från Christianstad tydligen ådagalagt, anser äfven jag grundlagen icke lägga något hinder i vägen derfor, att beslutet om de högre tullbestämmelserna och den förhöjda bränvinskatten redan innevarande år träder i verksambet, och jag skulle till och med anse det vara praktiskt klokt om så skedde, ty följden blir annars, att man så att säga med konst frambringar en penningekris till hösten.

I öfrigt och då jag med atseende å den sena timmen vill söka fatta mig så kort som möjligt, inskränker jag mig till att förklara att, då man, enligt min åsigt, icke bör låna större belopp än som oundgängligen erfordras, jag för min del instämmer i Utskottets hemställan om upptagande af ett lån till belopp af 6,000,000 R:dr; men då jag derom icke kan anse det vara rätt och lämpligt att, på sätt Utskottet genom sina för lånets uppnegotierande uppställda vilkor gjort, binda händerna på Riksgäldskontorets Fullmäktige, så yrkar äfven jag, i likhet med föregående talare, att orden "i Svenskt mynt" måtte utgå, på det att, om jag så får uttrycka mig, alla trumfer ej må sitta på en hand. Hade Utskottet uttryckligen föreskrifvit, att lånet borde inom landet upptagas, så skulle jag icke hafva underlåtit att motsätta mig ett sådant förslag; men nu har Utskottet icke sagt något härom, utan allenast hemställt, att obligationerna måtte ställas i Svenskt mynt. Önskligt vore emellertid, om lånet kunde upptagas inom landet, för så vidt nemligen sådant kunde ske utan att verka allt för nedtryckande på landets penningställning, och skulle jag äfven anse lämpligt, att man beslöte, det obligationerna vore löpande med *högst* fem procent ränta, men vill dock icke framställa något bestämdt yrkande härom, på det att icke härigenom måtte ökas det nog i allt fall förut talrika antal propositioner, som i denna fråga komma att framställas. För att icke ytterligare behöfva begära ordet, begagnar jag mig derjemte af tillfället att tillkännagifva, det jag bifaller Utskottets hemställan i tredje punkten, angående öfverlemmande åt Riksgäldskontorets Fullmäktige att anskaffa medel för bestridande af de utgifter, som äro på Riksgäldskontoret anvisade, utöfver dem till hvilkas betäckande lånet å 6,000,000 R:dr skulle användas.

Herr von Troil: Då så många föregående talare uppträd med klander emot Utskottet, så kan jag för min del icke underlåta att betyga detsamma min erkänsla för det förslag, som nu blifvit framlagdt, och detta desto heldre som de åsiger Utskottet uttalat äro i fullkomlig öfverensstämmelse med dem, som jag tog mig friheten framlägga vid behandlingen af Stats-Utskottets Memorial N:o 60. Det är icke min mening att nu länge upptaga Kammarens tid, utan vill jag blott med några få ord beröra de viktigaste punkterna i Utskottets nu föredragna Memorial.

Hvad till en början angår frågan derom, huruvida grundlagen skulle lägga hinder i vägen därför, att beslutet om de högre tullsatserna och den höjda bränvinsskatten redan innevarande år tillämpades, så är jag redan förekommen af föregående talare och vill blott tillägga, att jag anser en sådan åtgärd vara icke blott *icke* stridande mot grundlagen utan derjemte statsekonomiskt klok. Särskildt hembär jag Utskottet min tacksamhet, därför att Utskottet sökt bringa reda i Riksgälds-kontorets ställning. De sista Riksdagarne hafva lemnat detta vind för våg och låtit Riksgälds-kontoret reda sig så godt det kunnat. Den viktigaste frågan i denna sak och den som utgör den egentliga stridspunkten är, huruvida de medel som erfordras skola anskaffas genom inhemskt eller utländskt lån, eller, med andra ord, om Riksgälds-kontoret skall erhålla bemyndigande att upplåna penningar inom landet eller utrikes. Stats-Utskottet har tydligen uttalat, att lånet bör upptagas inom landet, enär Utskottet föreslagit, att obligationerna skola ställas på Svenskt språk och i Svenskt mynt. För min del anser jag det vara af synnerlig vikt, att den nu föredragna första punkten af Kammaren godkännes. Huru vår kredit i utlandet på sednare tiden rubbats genom de många lånen hade jag tillfälle ådagalägga vid behandlingen af Stats-Utskottets Memorial N:o 60; och tror jag att ett nu fattadt beslut derom, att de för statsbristens fyllande erforderliga medel borde inom landet anskaffas, skulle för utlandet ådagalägga, att vi äro i stånd att inom oss ordna våra angelägenheter, utan att för hvarje riksdag anlita främmande bankirers mellankomst, och tillika stadga vår kredit, så att en gång förr eller sednare, då vi ånyo nödgas upptaga ett utländskt lån för fullbordandet af våra jernbanor, vi må kunna göra det på vida förmånligare vilkor än hvad nu är förhållandet. I fråga om beloppet af det blifvande lånet hafva olika åsikter gjort sig gällande, i det en velat hafva summan bestämd till 10,500,000 R:dr, en annan till 8 och en tredje till 7,000,000 R:dr. För min del skulle jag helst se, om beloppet bestämdes till 8,000,000 R:dr, emedan i lånesumman då inbegrepos äfven de 2,000,000 R:dr, hvilka erfordras för 1868 års jernvägsarbeten; men jag in-er nog, att Utskottet ansett sig hafva fullt giltiga skäl för att nedsätta summan till 6,000,000 R:dr, emedan Utskottet befarat att, om lånet sattes för högt, detta skulle inverka tryckande på penningställningen i landet. Detta fruktar jag dock icke, ty, enligt hvad vid ett annat tillfälle upplystes, voro då i våra samtliga banker insatta på depositräkning 45,500,000 R:dr och på upp- och afskrifningsräkning 17,500,000 R:dr. Huru förhållandet i närvarande ögonblick gestaltat sig, har jag mig icke till siffran bekant, men hvad jag vet är, att vid en af våra större enskilda banker uppgå veckodepositionerna till betydligt högre belopp än de utlåningar, banken af dessa medel kan göra, hvaraf följer, att, enligt mitt förmenande, det bör blifva lätt nog att åvägbringa ett lån å 8,000,000 R:dr, ty det är icke brist på penningar, som förefinnes, utan snarare brist på kredit och förtroende. Emellertid håller jag icke på denna min åsigt om lånets bestämmande till 8,000,000 R:dr, utan anser det vara af synnerlig vikt att första punkten godkännes sådan den nu är, och vågar jag såsom ytterligare skäl härför åberopa den omständigheten, att, enligt Kammarens Herr Talman tillhandakommet protokollsutdrag, som jag nu har i min hand, Första Kammaren redan godkänt denna första punkt. Kammaren torde

således finna, att, då, enligt hvad nu under diskussionen visat sig, Utskottets förevarande förslag eger icke få sympatier inom Kammaren, hvilket dessutom ytterligare framgår deraf, att Memorialet icke finnes åtföljdt af någon enda reservation, samt detsamma redan är af Första Kamraren bifallet, skäl icke förefinnas att nu i Riksdagens elfte timme förlora tiden med att söka vinna några ändringar deruti. En samstämmighet emellan Kamrarna i denna fråga är dessutom det enda sättet att erhålla slut på riksdagen inom den tid, som därför är utstakad; och vågar jag af alla dessa skäl påyrka bifall till den föredragna första punkten.

Herr Friherre Liljencrantz: Då åtskillige ledamöter inom Kamraren instämt i mitt yrkande, att den blifvande lånesumman måtte bestämmas till 8,000,000 R:dr, men derjemte de fleste talarne förenat sig med Herr Lindström i fråga om vilkoren för upplåningen, så vill jag nu tillkännagifva, det jag afstår från mitt yrkande om lånesummas bestämmande till 8,000,000 R:dr och biträder Herr Lindströms förslag, dock med den förändring att i hans förslag må inflyta att lånet bestämmas till *högst* 8,000,000 R:dr. En talare yttrade, att man icke behöfde fästa afseende vid de inkast emot ett utländskt lån, som blifvit gjorda af den orsak, att detta skulle åstadkomma olägenheter derföre att hypotheksbanken nyligen kontraherat ett utländskt lån, och såsom skäl härför anförde, att Staten ju icke behöfde vika för hypotheksbanken; men jag ber att i detta afseende få erinra, att hypotheksbanken redan är känd på den utländska penningemarknaden, så att dess obligationer nog hålla sig i kurs. Orsaken hvarföre jag instämde i Herr Lindströms förslag, hvilket bemyndigar Riksgälds-kontoret att äfven utom landet upplåna medel, var den, att, derest det skulle visa sig omöjligt att erhålla penningar inom landet mot obligationer i Svenskt mynt, det enligt min tanke kan vara vådligt att hafva ställt Riksgälds-kontoret utan medel att fullgöra sina liqvider; det förhållande åter, att obligationerna äro ställda på Svenskt mynt, innehåller ju icke i sig, att medlen äfven skola lånas inom landet, ty så väl i Norge som Danmark gå obligationer i Svenskt mynt.

Slutligen vill jag, med anledning af hvad en föregående talare anmärkt, nämna, att här under diskussionen ingalunda blifvit yttradt hvarken af mig eller de med mig likatänkande, att icke den närvarande, utan blott den kommande generationen bör vidkännas kostnaden för jernvägsbyggnaderna, helst vi ju alla veta att, genom amortering af de för dessa byggnader upptagna lån, bördan deraf äfven hvilat på den nuvarande generationen; men vi motsätta oss bestämdt att i en tid som denna, då folket är i penningeförlägenhet och nedtryckt af skatter, ytterligare pålaga lägges på folket för byggandet af jernvägar; och tror jag att det icke särdeles lönar mödan att nu i Riksdagens elfte timme söka att i detta hänseende förleda oss till beslut, på hvilka vi hittills icke kunnat förmås att ingå.

Herr Hierta: Meningarne öfver detta ämne hafva redan blifvit så utförligt framställda, att jag egentligen icke skulle vilja spilla ett ord på diskussionens fortsättande, men då fråga är om huruvida lånet skall upp-

tagas i Svenskt mynt eller icke, så ber jag få fästa uppmärksamheten på Stats-Utskottets Betänkande N:o 60, der det heter angående sättet att fylla Statsverkets behof: "Stats-Utskottet delar den af så väl Kongl. Maj:t som Fullmäktige sålunda yttrade åsigt om angelägenheten deraf att, utan anlitande af den utländska penningemarknaden, söka anskaffa de för Riksgälds-kontorets behof för den närmaste framtiden erforderliga medel"; och längre ned säger Utskottet: "För en önskvärd och väl ordnad inhemsk upplåning mot obligationer är det af vikt, att Riksgälds-kontoret träder i omedelbar beröring med allmänheten, och att således obligationsförsäljningen till större eller mindre belopp besörjes af Riksgälds-kontoret, dels genom dess kommissariat dels genom antagna ombud, till det pris Fullmäktige finna lämpligt att, efter omständigheterna, tid efter annan bestämma." Detta är ett sätt som Riksgälds-kontoret ifrån år 1858 flera gånger begagnat, och detta gaf Stats-Utskottet anledning att föreslå, att Riksgälds-kontoret skulle utgifva obligationer i Svenskt mynt, ställda till innehafvaren, löpande med fem procent ränta samt försedda med halfårs-räntekuponer och så att återbetalningen skulle ske under åren 1870, 1871 och 1872 med ungefär lika andelar under hvardera året, samt i valörer icke under 100 R:dr Rmt och med den kapitalrabatt, som af omständigheterna påkallas. Man har framhållit farhågor, att Riksgälds-kontoret skulle falla i händerna på några kreditanstalter härstädes. Det är derföre Stats-Utskottet föreslagit, att Riksgälds-kontoret skulle kunna vända sig till allmänheten direkt. Frågan om en åtgärd skall vidtagas beror ofta på *huru* man tänker sig *sättet* för dess utförande. Förslaget återremitterande, då det förra gången förevar, föranleddes endast deraf, att siffrorna icke kunde bestämmas, förrän statsregleringen var uppgjord. Jag yrkar bifall till Stats-Utskottets Betänkande.

Herr *Nils Larson* förklarade sig afstå från sitt under diskussionen afgifna yrkande och nu instämma med Herr *Lindström*.

Diskussionen förklarades nu vara avslutad. De propositioner, dem Herr *Talmannen* i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena framställde, besvarades med ja och nej, hvarjemte äskades votering. Med anledning häraf, och efter fattadt beslut att Herr *Lindströms* förslag skulle uppställas såsom kontraposition, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt å fjerde sidan af dess Memorial N:o 98,

röstas ja;

Den, det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å nämnda hemställan, för sin del beslutat:

1:o) att åt Fullmäktige i Riksgälds-kontoret uppdraga att för nämnda Kontors räkning anskaffa ett belopp af 8,000,000 R:dr genom upplåning mot detta verks räntebärande obligationer, ställda till inlösen antingen efter viss förfallotid eller efter föregången uppsägning, eller ock efter ut-

lottning, på sätt Fullmäktige finna lämpligast och ändamålsenligast samt med det allmännas fördel mest öfverensstämmande; samt

2:o) att infriandet af dessa obligationer skall ske till hela beloppet under de tre åren 1870, 1871 och 1872, med ungefär lika andelar hvardera året.

Votering anställdes sedan i grundlagsenlig ordning och utföll med 94 ja mot 71 nej; hvadan Kammaren beslutat i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

De båda af Herr *Kinnanson* under diskussionen framställda ändringsförslag, i afseende på de å sidorna 4 och 5 i Memorialet förekommande sifferuppgifter, blefvo härefter, på derom af Herr Talmannen gjorda propositioner, af Kammaren afslagna.

Utskottets hemställan sid. 5.

Bifölls.

Utskottets hemställan öfverst på sidan 6.

Bifölls.

Utskottets hemställan (sid. 6) med anledning af Friherre Cederströms motion N:o 31.

Bifölls.

Utskottets hemställan, att uti Riksgälds-kontorets reglemente må inflyta en § med den å sid. 7 upptagna lydelse.

Bifölls.

Likaledes bifölls *Utskottets nederst på sid. 7 gjorda hemställan.*

Slutligen godkändes äfven de vid Stats-Utskottets ifrågavarande Memorial fogade tabeller.

Mot de af Kammaren rörande nu föredragna Memorial fattade beslut, anmälde Herr Friherre *von Schulzenheim* sin reservation.

Med Herr Friherre von Schulzenheim förenade sig:

Herrar *Per Nilsson* från Christianstads län, *Rylander*, *Anders August Anderson*, *Medin*, *Matts Pehrsson*, *Johannes Andersson*, *Ola Månsson*, *Jöns Pehrsson*, *Eric Ersson* från Gefleborgs län, *Staaß*, *Lithner*, *Olauson*, *Peter Andersson*, *Vougt*, *Murén*, *Sköldberg*, *Nils Andersson*, *Sandstedt*, *Ridderstad* och *Per Nilsson* från Örebro län.

§ 3.

Föredrogos ånyo och bordlades för andra gången:
Stats-Utskottets Memorial N:is 94, 95 och 96 samt
Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 79 och 80.

§ 4.

Till bordläggning första gången anmälde:

Skrifvelseförslaget N:o 80, från Kansli-deputerade och
Skrifvelseförslaget N:o 81, från Särskilda Utskottet för frågor rörande
försvarsverkets ordnande samt Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 81 och 82.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående Kammarens denna dag fattade beslut.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 12 e. m.

In fidem
Carl Kullberg.

Måndagen den 13 Maj.

Kl. 6 e. m.

§ 1.

De hos Kammarerna under dess sammanträden den 3 och 4 i denna månad hållna protokoll justerades.

§ 2.

Mot det beslut, som Kammarerna fattat vid handläggning förliden gårdag af Stats-Utskottets Memorial N:o 98, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering och de för bestridande af Riksgäldskontorets utgifter erforderliga beviljningar, afgaf nu

Herr Siljeström en så lydande reservation: Jag anhåller att få anmäla en vördsam reservation mot Kammarernas i går fattade beslut, så väl i afseende på methoden för statsregleringens uppgörande, som i afseende på utvägarne för statsbristens fyllande. Tillika ber jag få reservera mig mot benämningen "vapenskatt" för den nya extra beviljningen, af hvilken endast en mindre del är afsedd för inköp af vapen; alldenstund jag anser att debetsedeln icke bör få innehålla någonting, som ej är med verkliga förhållandet öfverensstämmande.

§ 3.

Herr Talmannen tillkännagaf att vid det Talmanssammanträde, som i dag blifvit hållet och dervid samtliga de ständiga Utskottens Herrar Ordförande tillstädesvarit, tiden för riksdagens afslutande ansetts kunna bestämmas till nästa Thorsdag den 16 i denna månad, likväl under förut-sättning att behandlingen af Beviljnings-Utskottets nu i afton inkomna Betänkande N:o 26, angående den af Riksdagen fastställda beviljnings-summans utgörande, kunde inom nämnde tid hinna afslutas.